

Soványító

A nem graziosus és kényelmetlen kövér-ség, elhíjasodás elleni közelemben, ha a csipő és hasát karcsúbbá tenni az idomok, (vonalak) szépségét megőrizni akarjuk, teljes bizalommal használhatjuk.

D' DESCHAMP JODHYRINE-ját.

Ez egyike azon ritka és meghízható soványító szernek, mely az egész-ségre teljesen ártalmatlan; kór-házakban jó eredménnyel használják és számos orvos rendel, eladás a vegyelemzés alapján a világ majdnem minden országában engedélyezve van.

Használat egyszerű, mert semmiféle étrend megváltoztatást nem igényel.

Kapható a legközelebbi gyógyszerárban. Árátó - korona.

Grák: Paris, Laboratoire DUCOIS, 7, Rue Jadin.

MAGYAROSZÁGI FŐKÉZELŐ: Török József gyógyszerár, Budapest, VI., Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. sz.

Kisérelje meg kérem!

Tétessen az egyik cipőjére

O'SULLIVAN GUMMISARKOT

és a másikra bármely más gyártmányut; ez minden kétséget kizáró módon meggyőzi önt arról, hogy az

O'SULLIVAN

HAT MÁS GUMMISARKOT KIBÍR

O'Sullivan's

Minden cipésznél kapható! * * * Főlerakat: ULLMANN EMIL-nél VI., Hajós-utca 36. sz.

Calderoni és Társa

Budapest Gizella-tér 1. (Haas-palota.)

Aneroíd légsúlymérők pontos szerkezettel. Önregisztráló légsúlymérők (barographok). Hygrometerek és psychrometerek. Lambrecht-féle időjárásjelző készülékek. Maximum-minimum hőmérők szoba-, ablak- és fűrdőhőmérők, gazdasági hőmérők. Szesz, bor, must, tej és cukormérők. Esőmérők, látcsövek és messzelátók. Szemüvegek és új rendszerű orrcsipek. Argyezék ingyen és bérmentve.

BADEN

Wien mellett. Nagyfokú radioaktivitás. 1912-ben 31,567 fűrdővendég. IV. kerület, Semmelweis-utca 4. szám.

Kiváló gyógyerejű kénforrások esz, kőszénv. ischias, izzadmányok, benn-lás, neuralgia, görvélkör, bőrbajok, fém-mérgezés ellen. „Herzoghof” városi fűrdőszállója. Elsőrangú ház. Inter-urban-telefon. Melegvíz, fűnyújtó minden szobában. Továbbá elsőrangú szállók, penziók, vendéglők, éttermek. Fűrdőidény egész éven át. Prospektus kívánatra ingyen küldetik. Felvilágosítás és prospektus Blockner J. hirdetőiroda útján is. Budapest, 1912-ben 31,567 fűrdővendég. IV. kerület, Semmelweis-utca 4. szám.

IGLÓFÜRED

GYÓGYFÜRDŐ (Szepesmegye)

vasúti állomás; Igló. (Automobiljárt.) Gyönyörű fekvéssel, fenyvesekkel körülvéve, teljesen védett fekvésű hely. Elsőrendű vizgyógyintézet az összes fizikai gyógyítási eljárásokra. Inhalátorium, szénasavas fűrdők, fekvőszarnok, hiszlókúra stb. Szórakozásokról gondoskodva.

BADEN

WIEN MELETT. PENSION MELANIE

MARGIT

gyógyforrás - (Bereg megye.)

a gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó hatású még akkor is, ha vérsékes esete forog fenn.

Megrendelhető: EDESKUTY L.-nál Budapesten és a forrás közeliségénél Munkácsen.

SZOBRÁNCZ

GYÓGYFÜRDŐ Ungemegyében.

Glaubersós, hideg, kén-, sós viz. Gyomor- és májbetegség magyar Karlsbadja.

Fűrdőidény: május 15-től szeptember 15-ig. Előidény: május 15-től június 1-ig. Utóidény: szeptember 1-től szeptember 15-ig. 30 % árengedménnyel a lakásoknál.

Ez a maga nemében páratlan gyógyviz, mint ivógyógyimód biztos segélyt nyújt gyomor- és belbajoknál s alhasi pangásoknál, makacs székrekedéseknél enyhén, oldólag hat, májbajoknál, epehomok és epekövek oldólag hat. Vértóulásoknál, szédülések, hidegek, gutaütési rohamoknál vértisztítólag, felszívólag hat, számos és káros betegség bántalmánál e kör okozta eredési termékekre, elszáradásokra az izületekben, azok oldására és kiküszöbölésére hat. Kövérség, szívelhíjadosítás ellen, ezkorbetegségekkel, vesebajoknál ugy a czukor-, mint a fehérvérjavítást gyorsan és kedvezően befolyásolja.

Mint fűrdő különféle izzadmányokat, daganatokat, izületi és csontbántalmait, csontszűt kedvezően osztja. törvényköros daganatok, fekélyek ellen, méh és méh közötti izzadmányok, hashártya izzadmányok felszívódását elősegíti, a legkülönfélébb makacs idült bőrbetegségek ellen bámulatos gyorsan hat.

Vasúti állomás: az Alföldről és Pest felől jövőknek Ungvárra, a felvidék és illetve Kassa felől jövőknek Nagy-Mihály, honnan kényelmes bérkekcsikon 1 és 1/2 óra alatt elérhető.

A víz otthon is sikerrel használható. Ár: egy nagy láda 40 füveggel 20 kor., kis láda 20 füveggel 11 kor. A víz a vasutón szállítási kedvezményben részesül.

Megrendelések és tudakozások: „Szobráncz gyógyfűrdő igazgatóságának Szobráncz gyógyfűrdő” ezimendők. Posta- és távirat-állomás helyben. A fűrdő igazgató-orsza: Dr. Kassay Gábor Lajos. A fűrdő igazgatóság.

TOBELBAD

GYÓGYFÜRDŐ-SZANATÓRIUM Graz mellett

Radlmos gyógyforrások, ivó- és fűrdők. — Diétás gyógykezelések, hideg- és soványító-kurák. — Nap- és légfűrdők, — Lásman kurák és az összes természetes gyógyimódot. — Gyomor- és bélbetegségek, rheumások, köszvényesek, légszűrőbetegségek, ideggyógyászati gyógyimódot. — Egyéni gyógykezelés dr. KURT LINNERT kiváló szakorvos vezetésével. — Mérés nélküli árak, külön fejszámlák nélkül. — Magyar orvos, magyar levelezés és prospektus. Szíriány és levéltár: Tobelbad bel Graz. Megnyitott ápr. 15-én. Előidényben külön kedvezmény.

HIRSCH és FRANK

Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasúti Részvénytársulat BUDAPEST, VI. KER., ARÉNA-UT 127. SZ.

Külön osztály

téglagyári gépek.

GYÁRT: falitűgla és oszlopasztókat, téglagyártó és agyagmegmunkáló gépeket legújabb és legjobban bevált szerkezetekben.

Elvállalja anyagvizsgálatok kivételét és teljes téglagyári telepek létesítését.

Tervek és költségvetések díjtalanul.

ELSŐRANGU REFERENCIÁK.

„Altwater” Gessler Budapest

A KRIEGNER-féle

„AKÁCIA-KRÉM

2-3 nap alatt minden arcot fehérré simává s üdöve varázsol. Kíváló it széplőt, magfoltot, miltosort, pattanást, rancokat stb. Ár 2 kor.

A KRIEGNER-féle

„AKÁCIA-SZAPPAN

kellemes illatu, tartós és üdítő hatású. Ár 1 kor

A KRIEGNER-féle

„AKÁCIA-PUDER

megvéd a nap és szel befolyása ellen. Ár 1 kor. KRIEGNER Gyógyszerárban, Budapest Kálvin-tér.

27. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, JULIUS 6.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona.

Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Ár 40 fillér.

A „Világprónki”-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viládj is csatlakod.

A BERLINI MAGYAR ESKÜVŐ. GRÓF SZÖGYÉNY-MARICH LÁSZLÓ BERLINI OSZTRÁK-MAGYAR NAGYKÖVET LEÁNYAIVAL ÉS VEJEIVEL, LEÁNTA ESKÜVŐJEKOR. — Willinger félvétel.

A csalhatatlan bejűsz.

A táncz helyiséggé átalakult városi házban a díszterem karzatán a városi kisebb tisztviselők nejein és hozzátartozóikon kívül még Rózsai Lidia és nővére: Hammel Rókus ruhakészítő neje, húzódtak meg; látva mindent, de a bál közönségtől észre nem véve, figyelemre alig méltatva. Lidia kisasszony kérésére Gergely vezette fel őket a helyre. Midőn az udvarias, huszárkomornyik egy kis szarvasgomba-pástétommal, fázcsüszköléssel, fagyalttal és süteménnyel kínálta meg a két hölgyet; nem mulasztván el néhány pohárka jeges Crémant rosét is töltögetni poharaikba. Lidia kisasszony, miután egy hercegnői komornához illő tisztességes angol eleganciával és egy tisztas «háromnegyedvilági» hölgy tiszteletlen étvágyával költötte el a második soupert és kiürítette a negyedik pohár pezsgőt, ígéző nyájjassággal így szólt az edényekért visszatérő Gergelyhez:

— Ha igazi szavatartó gin-gentiliumo-kavalerista maga, édes huszár, ma... maitre d'hôtel: úgy reggel, a bál után, kivasalásra elhozza a sógoromhoz, Hammel ruhakészítő úrhoz, főtér 6. számú házába, a főispán úrnak a tánczról egy kicsit che-chiffoneebál attiláját, melyen néhány millygyertya-csöppentés innen fölülről is látható.

— Hogyné! Magam transportálom oda, jelentem alásán! Mert, bár van a méltóságos úrnak vagy feltűzött szalony-attilája: de azt hiszem mégis, hogy azt a vadonatúj fekete uniformist, numeró áncz, pakkoljuk be a pesti útra. Jelentem, hogy berukkolok a regemencz-szajder úrhoz.

— Maitre de tailleur, — igazította ki izegye-mozogva székén Lidia. De Gergely félreértette a helyreigazítást, bajjúsán egyet pödörítve, visszafordulva kényesen így szólt:

— A mit egy huszár ígér: az szentebb igazság, mint a templomban prédikáló szent pátriárka szózata!

Hammelné asszonyosság derűtlenséggel fogadta a gentiliumo huszárkomornyik önértetes kifakadását és visszagondolva egy kis szerelmi epizódjára, így sóhajtott föl:

— Ah! «Andres Städtchen: and'res Mädchen!...» En a te katonamuzikusodban sem igen bizom, édes Lidim.

— Oh, a zeneórnagy, az kivétel! Sőt ő ropant szerelemföltő!... Igaz, hogy a hercegnőm Lamar, vagyis Vörösmartine diszművében olvastam és mamemoireomban jól megőriztem, hogy: «A mely hitet ad a hadiá, büszke, nem őzi!»

A két nővér elhagyta a karzatot. Hammelné a karzat bejárójánál maradt, s Lidia belépődött egy előszobán és a főispán dolgozószobáján át a hálószobába, melynek egy tágas fülkéjében két óriás ruhaszekrény állott. Volt már kellő helyrajzi ismerete, mert a fővárosból való megérkezése után Gergely (kivel, mint tudjuk, az utcán találkoztott) felhívta a városi palotába és kérkedve minden zugában megmutatta neki a főispáni lakást; a mit azonban, a hölgy kérésére, nem «jelentett alásán» a méltóságos úrnak.

A hálószobában derengve égött egy antik-művű függőlámpa, melyet egy, szárnyait kiterjesztő bronz sas tartott csőrében és sötétpiros fényt terjesztett, kellően megvilágítva minden bútort és tárgyát. A kulcsokat a zárbán felejtették, mint a budapesti lakásban. Lidia erre számított, de mégis örült e fölfedezésnek.

— Vakmerő dolog! — tűnődött magában. — Ámbár az egész csak jux, egy, kis ji-ju, ártatlan intrika, mert hiszen a főispánnak már holnap, egy szép nemzeti csokros, virágos kosárban visszaküldjük a holmiját... És ha rajtérnek is: eltussolják, elleplezik a dolgot az

értelmes szerzők, az előkelő uraságok, kiket az jobban kompromittálna... És nekem úrnóm, Ricassoli hercegnő megbocsátana, mert ő is boszús az őt egy szep napon szintén ple-plan-tirozott Magoryra... Aztán nem az excellence Várhegyi grófnőtől ma este kapott gyönyörű ékszer és a kissé merész don Jean igazgató úr előlegezett a-aimabilitásai, melyek miatt zeneórnagyom kissé meg is apprehendált: vittek be a kockázatos játékaiba, hanem főképp a megtorlás, a ri-revanche, mert eltántorította és aztán egy erszény arannyal kiifizette, mint egy «Dame ou-au camélias»-t, őt, egy tisztá «Lis de vallée»-t, a fehér erkölcsű hercegi komornahölgyet. Tehát: előre! A jogos ri-revanche nevében! A távozás könnyű lesz a hátulsó kapun, melyhez a második kulcs ott függ az ajtó mellett.

De, ha bejönne valaki munkám közben, — folytatta kis szünet múlva, — vagy ha, az ugyan neptelen és felsőtét mellékfolyosón meglátnának?... Akkor, erre már elkészültem, azt mondom emelt fővel: Uram, én egy dame sans ri-reproche vagyok, helyes úton járok és épen női becsületem védelmében jöttem e belső apartamentokba. Ideális... ni-naturelment csak: baráti... ismeretségünk most a főispáni ki-nevezés zavarta meg. Magory, azt fogom mondani, a házi representante-állását, melylyel megkínált, női erényem feláldozását kötötte ki. De én ezt avec en-indignation visszautasítottam és hogy ne legyek heves csábításának kitéve, összeszedtem itt letet máhaimat és megyek, hogy vissza ne térjek többé. «Jeanne va et ne revient pas!» mint az amateur-kiadású «Orléans szűz» hercegnőm asztalán. No, most gyorsan a kivitelhez! — szólt tépelődéseiből elhatározásra kelve.

Most következnék a hatás emelésére, az a bizonyos melodramai halk zene az orchestrumban, ha történetünk valami modern színmű volna, mint például Sardou «Dorá»-jának aktalopási jelenetében. De Lidia, az elmaradt obligát zenekíséret helyett, csak csendesen zümmögött magában, mint az éji bogárka. És e közben mindenképp előkeresett, felbontott és leterített a földre egy óriási angol úti plaidet, aztán összekeresett a szekrényekben minden előtalálható magyar szalonruhát és nemzeti díszöltözöket. Ezeket aztán igazi virtuóz komornai ügyességgel rakta össze és a plaidet beszipjazta, hogy mennél kisebb nyalabot képezzen. Elkészült a munkája. Megpróbálta fölemelni. Bizony egy kicsit nehéz; de azért a csigalepésön valahogy csak elvonatja.

Odakiinn az utcán, a Kapu közelében, a 37. számú hordár, a kinek Magory a városi házi inkognitó látogatásakor a lépcsőkön való lefelé törekvését megkönyvitette.

— Csak előre! — buzdította magát Lidia. Előhúzta zsebéből és meggyújtotta azt a diszes kis ezüst utcai zseblámpát, a mit Graupenhofer az éjféli szent misékhez, rorátékhoz, vagy (horribile dictu!) más kevésbé istenes, titkos éji kiránduláshoz szokott használni. Erre aztán megfogta a kezével és maga után cipelte a dicső szakmányt.

Vadas, az új hajdú, ki a pezsgőhöz, fagyalt-hoz szükséges új jégzállítmányért járt a pin-czében, feljövét érthetetlen beszédet hallott a kapu felől, melyet ezután rögtön becsuktak. Vadas, ki azt hitte, hogy kívülről csapták és zárták be a kaput, lekapta a falról a kapukulcsot (melyet Lidia már oda visszaakasztott), ki-nyitotta a kaput és sietett kifelé. A hogy kiért a kapun, vagy hús lépésnyire egy magas, szakállas barna alakot pillantott meg, a ki batyút cipelt a hátán. Hajnali szürkület volt és a pislogó lámpák daczára homály derengett az utcán.

— Halberdó! Ha jó járathat vagy, hát: állj meg!

A batyús ember futásnak eredt. Az új hajdú utczu! utána vetette magát, de nem tudta a hosszú lábú embert utólrni. A bakavirtus azonban leleményes. Gyorsan elővette a zsebében levő hatalmas pinckulcsot és a futamodóra szegezte.

— Állj meg, vagy ezzel a rebolberrel agyon-lőlek! A megijedt hordár ledobta hátáról a butyrot és egy oldalutczán elmenekült, mert Graupenhofer, kinek leibhordárja volt, meghagyta neki, hogy ha üldözőbe vennék, dobja el a batyút és fusson, a mint csak tud, nehogy elfogják. Dr. Katzendorfer, az emberbörbe bűjtött róka, meg arra figyelmeztette, hogy rejtsse el jól arcát üldözője elől és az ott közelben lévő rendőrsztról küldjön rögtön rendőröket üldözője után, kit a lopás elkövetésével gyanúsított.

Kreindinger, mert így hívták a hordárt, a nyert utasításnak azonnal eleget tett, sőt az ép útjába kerülő, czirkáló rendőrtizedesnek, egy itt valamikor megtörtént analog eset nyomán, azt a nézetét is fejezte ki, hogy a gyanús ember a rajta levő hajdúruhát is valószínűleg csak úgy lopta.

Vadasnak eszeágában sem volt, hogy a pinckulcsot a menekülőre rásüssse, mert sokkal sürgősebb feladatnak ismerte, hogy az eldobott batyút fölszedje. A városi palota túlsó oldalán lévő főbejáratot urasági kocsiok őrizték. Ott élénkség uralkodott, de a most teljesen neptelen oldalutczára nyíló kaput álkulcsal bárki felnyithatta és belopódzkodhatott. Így gondolkozott Vadas is, a mint visszaczipelte a batyút a városház felé. De a hordár által figyelmeztetett czirkáló Kamernyák rendőrtizedes elébe került.

— Megállj! — rivált rá a rendőrtizedes. — Hová visz maga batyút?

— Vissza a városházára, instálom.

— Hát azért hozott azt maga el onnan, hogy azt mindjárt visszavigyen?

— Nem én hoztam azt el, káplár úr, instálom, hanem...

— Talán maga batyút utczán talalt? — vágott szavába Kamernyák a magát igazolni akaró Vadasnak.

— Bizony itt szedtem föl, — szólt ez, ártatlansága érzetében kedélyeskedve.

— Igazuljon magát rendűrsigen, — rivált rá a tizedes. — Előre, mars!

A rendőrök körülfogták Vadast.

— Ni, ez Vadas! — csodálkozott az egyik rendőr.

— Az az elesapott hivataloszlóga, a ki fel akarta magát akasztani? — kérdezte Kamernyák.

— Ugyanaz, tizedes úr, — szólt a rendőr, ki Vadast ismerte, de sorsa fordultáról még nem volt tudomása.

— Igenis, az volnék: Vadas. De, eresszenek el! Mert, ha bekisérnek, abból baj lehet.

— Még fenyegeti engemet? — riadt rá Kamernyák. — Előre, vigyék!

(Tudnivaló, hogy a városi kapitányság még nem költözött be az új városi palotába és most is ideiglenes régi helyén van.)

— No, hát megyek rendőrrumakkal, — mondta rezignálva Vadas, a ki természetesen arról meg volt győződve, hogy az inspekcziós-tiszt rögtön szabadon bocsátja.

... Midőn Graupenhofer megtudta, mi történt, ezt mondta hűséges leibhordárjának: — Csak hogy Vadas magát föl nem ismerte. Az nem baj, hogy a rendőrségre vitték, mert nincs arra eset, hogy a batyú a mi rendőrségünkről holnap délután előtt a városi palotába visszakerüljön. Akkor pedig a főispán már útban lesz Budapest felé.

Az igazgató úr számított arra, hogy egy a «lopás gyanúja» miatt elzárt lumpért föl nem verik az inspekcziós fogalmazót, a másik kettő-

GRÓF SZÓTYÉNY-MARICH LÁSZLÓ LEGIFJABB LEÁNYA, VÖLEGÉNYÉVEL, GRÓF SOMSSICH GÉZÁVAL.

GRÓF SZÓTYÉNY-MARICH LÁSZLÓ NAGYKÖVET A HEDWIG-TEMPLOM ELŐTT, AZ ESKÜVŐKOR.

A BERLINI MAGYAR ESKÜVŐ. — Willinger félfotéla.

pedig még most is kvaterkázik Manlichchal a «Polgári kör»-ben, a kapitányhelyettes beteg, magát Boxert pedig, ki saját kulcsával, külön ajtón oson a házába, nincs az a hatalom, mely délutáni két óra előtt, közismert műálma mellett, Morfeusz karjaiból a hivatalba szállítsa.

És úgy is történt. Az őrmester Vadast, minden tiltakozása, lármázása, opponálása daczára, szimplán lecsukatta, megizentvén neki, hogy ha még tovább is dühöng és döngeti a kóter ajtaját, mint közveszélyes örültet, vasra vereti. A batyút pedig fölbontatlanul, a corpus delicti-k helyére, a kis magazinumba zárta.

— No hát, instálom, tekintetes rendőrkapitány úr, — védekezett folytatólaga a délután két órakor megkezdett vizsgálat során Vadas, — én megest és újra csak azt mondom, hogy nem én vagyok a tolvaj, hanem az a gazember hordár, ki, a káplár úr szerint, engem följelentett.

Boxer ép oly arrogánsan, mint bölcsen tiltakozott:

— Nem engedem, hogy a maródi volta miatt jelen nem lévő és a büncselekmény gyanúja alatt nem álló följelentő tanút becsületében megtámadja.

— Ne sértegesse kend a tanút! — dörögte Vadas fülebe az őrmester, a kapitány kedvelt Mungója, ki azt hitte, hogy neki minden rendutasításban részt kell vennie.

— De azért a mégis így van, tekintetes rendőrkapitány úr. Tessék a hordárt velem szembeállítani!

Boxer gúnyosan nevetni kezdett. — Konfrontálni keddél, a ki csak a hátulsó frontját látta neki! Hahaha!

Az őrmester is röhögött, tisztelő alázattal.

Már ez az ostoba gúny és kacagás kiharozta Vadast a sodrából:

— Tekintetes rendőrkapitány csúfot úz belőlem. Ez nem járja!

— Kikérem magamnak az ily beszédet, — szólt emelt hangon Boxer és méltósággal visszavetette magát zsebébe. — Holnapra beidézzük Kreindinger hordárt, addig kend lecsukva marad. Engem nem lehet elámitani!

Vadasban az indulatok egész skálája tombolt

végig. A düh oly görcsösen szorította össze ajkait, hogy egy szóhoz se jutott.

Ezalatt Kamernyák tizedes felhozta a Vadasnál talált batyút. Boxer a diadal előérzetével így szólt az őrmesterhez:

— Bontsa csak fel Prepeliczay. Hadd lássa a gyanúsított, helyesebben: a tagadásban lévő kétségtelen tettes, hogy, mint a vizsgálat során mondtam, a szabadságon levő alpolgármester úr őri-zetlenül elzárt lakásából lopott viseltes ruhák és egyéb tárgyak vannak benne. Az ily furfangos lopások földerítésében én csalhatatlan vagyok!

— A kapitány úr a furfangos lopásban csalhatatlan! — rivált Vadasra az officiózus viszhang.

Mire a nagy plaidet, a sok biztonsági tütől megszabadítva, felbontották: diszes magyar szalon- és fényes nemzeti öltözetek tüntek elő mindnyájuk szeme láttára.

— A méltóságos főispán úr diszattilá! — kiáltott föl meglepetve Vadas és most ő tekintett gúnyosan Boxer kapitányra, a ki elképedve bámult közegeivel együtt.

Boxer zavarban, de azért törhetetlen önérettel ezeket mondta:

— Egyszerű dolog az egész, — folytatta kis gondolkodás után, ölni akaró szarkazmussal. — Minthogy kend az alpolgármesternek Wertheimkulcsal elzárt belső lakásába nem hatolhatott, s az előszobában talált viselt ruhaneműt nem tartotta érdemesnek elvinni: máshol próbált szerencsét. Belopódzott tehát a főispáni lakásba, melynek egyik külső ajtaja valószínűleg nem volt bezárva: felnyitotta vagy feltörte az egyik szekrényt és ellopta a sok finom magyar szalonruhát és a drágaköves nemzeti öltözöket. Egyebet hamarjában nem talált, mert az ezüst-nemű és egyéb drágaság mind a bátermekben volt.

— Ugyan, instálom alásán, — kérdezte Vadas, most már nyugodtabban, de nagy méltatlankodással, — követhet-e el egy egészséges eszű ember oly buta gagszgot, hogy jöltevojét, ki a halál torkából kiragadta, magához fogadta, mindjárt az első napokban kifossza!

— Volt olyan eset is már! Ne okoskodjék, ha nem olvasta Pitavalt és a régi bűnkróniká-

kat, — pattant fel sértett göggel Boxer. — Különben a kend állítólagos hajdúsága is nagyon kétséges. Ezt a hajdúruhát az alpolgármester előszobájából lophatta, mert a hajdú civilbe öltözve utazott el gazdájával.

— Hiszen, az Isten áldja meg a rendőrkapitány urat, a többi hajdúkkal én is kiszolgáltam az éjjel a bálban! — kiáltott fel Vadas végkép elkecserevedve.

— Ki emlékeznék minden alakra, a ki egy pezsgős vacsoránál kiszolgált!

— Úgy van, tekintetes kapitány úr, én sem emlékszem minden kősa alakra, a ki élembe kerül! — adott igazat az őrmesteri viszhang.

— A diszrubákat, — rendelkezett Boxer, — maga, Prepeliczay, bérkocsin mindjárt vissza fogja szállítani; szüksége lehet rá a ma délután Pestre utazó méltóságos urnak; de kend, Vadas, azt hiszem, nélkülözheti. Hehehe!

— Úgy van! Kend lecsukva marad, — szekundált az őrmesteri ekhó.

E perczben kísérté be egy rendőr a táviratkihordót.

Az Erdőváros vasuti állomáson feladott sürgöny így szólt:

«Főispán összes magyar szalon- és diszruhát ellopták. Erős testű, barna körszakállú egyén, ki egy városi hordárral azonos, gyanúsítható. Vadas hajdú is eltűnt, de arra a szemleleírás nem illik.»

Most a diadaléret újra szikrázott Vadas szemében. A rendőrközegek szájtátva füleltek.

Boxer rendőrkapitány a felolvasást nagyhangon, forte kezdte, piano folytatta és pianissimo végezte. De őt, ama imponáló bajuszt, a ki számára keresték a büszke hivatalt, egy perczre elhagyta magas önézete... Azért be nem adta a derekát. Nagy hetykén az asztalra dobta a táviratot, a kemény fejű, de híg eszű bíró megátlakodottságával így szólt:

— Olvashatatlan aláírás!... Valami bűntárs félrevezető sürgönye lehet. Én nem szoktam csatlakozni!

— A kapitány úr csalhatatlan! — erősítette Prepeliczay őrmester.

(Folytatása következik.)

TISZA KÁLMÁN ÉS NEJE A HATVANAS ÉVEKBEN.

ÖZVEGY TISZA KÁLMÁNNÉ EGYSIK LEGUTÓBBI KÉPE.

ÖZVEGY TISZA KÁLMÁNNÉ DEGENFELD ILONA GRÓFNŐ HALÁLÁHOZ.

ALAMIZSNA.

Elbeszélés. — Irta ZÖLDI MÁRTON.

Az öreg francia kisasszony, Lizett, az 1866-iki porosz háború előtt került Daruvárra egy magasrangú katonatiszti családdal. A sóvány, ráncos arcu, ijedt nézésű mamzell több mint húsz esztendeig oktatta a daruvári ambíciózusabb családok gyermekeit a francia nyelvre.

A szürke köpenyeges, cvikkeres aggszüzet mindenki ösmerte a városban. A kofák, kiknél egyet-mást vásárolt, «bon zsur»-kisasszonynak nevezték. Ezt a szót hallották tőle százszor és százszor naponta, ha tanítványaival, ösmérséivel találkozott az utcán.

Nyelvérzéke nagyon fogyatékos volt. Húsz év alatt alig tudott megtanulni magyarul. Vizszont tanítványaik közül is csak egy néhány tanult meg francziául. De ez nem akadályozta meg az öreg mamzellt abban, hogy ne tegyen bizalmas közléseket az ő szaporra árgójában nagy utazásairól és Oroszországban töltött fiatalabb éveiről, mikor öreg tábornokok udvaroltak neki.

A kiknek mondotta, azok nem értették meg, de ő mégis boldog volt, hogy beszélhetett a szebb időkről.

A «Fácán» vendéglőben étkezett. Komoran, elszántan evett meg mindent, a mit elébe tettek. Ha olyan asztaltársa került, ki valamit értett francziául, akkor szertelen élénkséggel adta elő, hogy Moszkvában Schilbourg Wladimir bárónál, az államtanácsosnál milyen felséges konyha volt abban az időben, mikor a kis Olga mellett a nevelőnő állását töltötte be.

Lizett kisasszony nagyon sokat emlegette a Schilbourg családot, melylyel tizennégy év óta állandó levelezést folytatott. Eldicskedett, hogy Olga, a fiatal bárókisasszony minden nevenapjára küld neki apró ajándékokat.

Legjobb tanítványa, ki csaknem minden szavát megértette, a vendéglős fia, Bende Gábor volt. Ez a szőke, értelmes arcu, kissé könnyelmű vendéglős fiú, ki eredetileg tudományos pályára készült, Lizett kisasszonnyal folytatott francia társalgás révén, alaposan megösmékedett a Moszkvában élő Schilbourg báró esa-

láddal. A mamzell az ő zavaros bőbeszédűségével megrajzolta neki az öreg államtanácsos pedáns alakját, feszes, előkelő magatartását, kiterjeszkedett a rendjelekre, a vagyoni viszonyokra, a családi összeköttetésekre, s főleg leányára, Olgára, ki eltekintve bizonyos megfoghatatlan szeszélyektől és némi beteges makacsságból, a mamzell szerint, kétségtelenül a legtökéletesebb teremtés, nem is szólva arról, hogy hozományja meghaladja a milliót rubelben.

Lizett kisasszony több ízben meg is mutatta Olga arczképét Bende Gábornak, ki apjának hirtelen bekövetkezett halála óta maga vezette a nagy vidéki vendéglőt.

És a mamzell a francia leczke-órák alatt kifogyhatatlan volt a nemes Schilbourg család jellemzésében.

— Quel karakter! Etonable! Ma foi... Már kétszer beszélt személyesen a czárral... Igen, személyesen...

A fiatal vendéglős önkénytelenül érdeklődést érzett a messze távolban élő Schilbourg család iránt. Sokszor maga elé képzelte az államtanácsos rideg, méltóságos alakját, érdemrendekkel díszített mellét és azt a büszke, magas leányt, kinek szeszélyeiben, makacsságában csak előkelő vonást látott.

Arra azonban soha sem gondolt, hogy valaha színről-színre láthassa őket. Hogy kerülhetne egy orosz államtanácsos Daruvárra? Ez befejezett képtelenség.

És mégis megtörtént. Hideg, nyirkos novemberi estén a «Fácán» vendéglőben, a mamzell társaságában költötte el vacsoráját Schilbourg Wladimir báró, államtanácsos, magas, sovány, szürke szemű leányával, Olgával.

Ennek a csodának a reális magyarázatát a konfuzus, öreg, francia kisasszony elég világosan adta elő a meglepett fiatal vendéglősnek. Titkolódzva, hápogó sóhajtasokkal kísérvé, alig hallhatóra fojtott hangon mondotta el, hogy az államtanácsos ebben a pillanatban politikai menekült, hogy vagyonát konfiskálták, s ha idejében ott nem hagyja Oroszországot, akkor leányával együtt most már Szibéria kietlen síkjain haladna valóságilag az ólombányák felé.

A részletek felől is bő tájékozást adott. Az államtanácsosra ártatlanul ütött a tragédia.

Eszedégekben sem volt összeesküdni, de elhunyt feleségének öcséje, a sógora akaratlanul kompromittálta. Náluk lakott akkor, mikor elfogták és Olga tudta, hogy tagja az egyik terrorista társaságnak.

A mamzell azt sem mulasztotta el megjegyezni, hogy pénzt csak keveset tudtak magukkal hozni s így, ebben a pillanatban, a jó Istenen kívül senki sem tudja, hogy micsoda komor képeket rejt számukra a jövő...

A jó, öreg kisasszony fakó, ráncos arczán, míg ezeket elmondotta, vastag könnyek peregtek végig.

Olyan megható őszinteség nyilvánult ennek a szegény, öreg leánynak panaszában, hogy Bende Gábor is elérzékenyült.

Bende Gábor fokozódó izgalommal nézte a sors vihara által oly váratlanul ide sodort orosz családot, a rosszul borotvált államtanácsos kifejezéstelen, széles arczát, zavaros tekintetét és a hallgatag, magas leányt, kit az arczkép után sokkal szebbnek képzelt, s a ki olyan mekánikus mozogott, mintha nem is élő lény lenne. Csak a sötét, szürke szemekből áradt valami különös tekintet. Talán a megalázott büszkeség keserősége...

A francia kisasszony az étlapot fordította le nekik. Az államtanácsos figyelmesen hallgatta. Úgy látszott, nagy súlyt helyez a táplálkozásra és többször intézett kérdést leányához, ki egykedvűen ismételte:

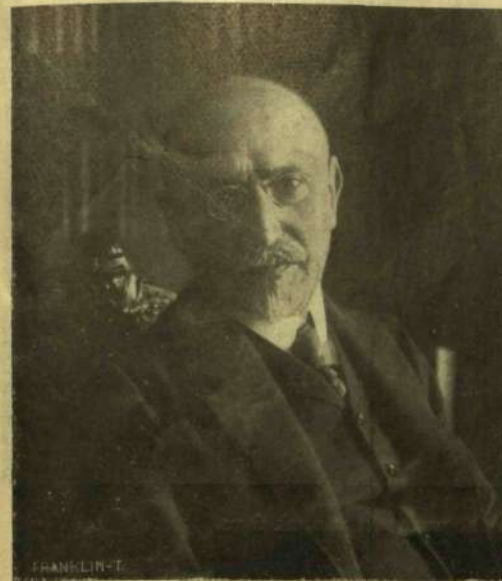
— Nekem mindegy...

Bende Gáboréknak a Kőrös mellett volt egy kis szőlőkertjük, a melyben elég esinős külsejű, eserep fedeles, három szobás ház állott. Ebbe költözött be Schilbourg államtanácsos a leányával. A fiatal vendéglős potom áron adta bérbe. Nekik, mondotta magyarázatoké, semmi szükségük sincs reá.

Az államtanácsos már másfél esztendeig lakott benne és Bende Gábor megtudta Lizett kisasszonytól, hogy a pénzüik fogytán van.

— Olga kisasszony, mondotta, azzal a tervvel foglalkozik, hogy zongora leczkét fog adni. Az bizonyos, hogy remekül zongorázik... De ha elgondolom, hogy ki volt azelőtt... Mon dieu! mon dieu!

Kétségbeesetten tördelte a kezét, azután sutogva folytatta:

Singer Zsigmond, a «Pester Lloyd» elhunyt szerkesztője.

Vasziljevics János, Budapest elhunyt polgármestere.

Kada Elek, az elhunyt kecskeméti polgármester.

— És az államtanácsos, a báró úr, ha látta volna őt Moszkvában... Milyen feszesen, méltóságosan lépett, hogy köszönt neki mindenki és ő alig vette észre az emberek alázatoságát. Úgy megszokta... És most... ő köszön mindenkinek... Uram, teremtem, még a pinézereknek is... Csak nézze meg. Mi lett ebből a büszke emberből! Aztán, azt hiszem, iszik, igen, a minap este tántorogva láttam a hídon jönni... Arra kért, meg is kellett esküdnöm, hogy nem szólok Olga kisasszonynak... Jaj, de hogy szólnék. Mert ő a régi... Nézze csak meg jól... milyen nemes, előkelő... És a szíve!

Ajkára tette hosszú, esontos ujját.

— Titkot kell önnek közölnöm. Olga kisasszony ide adta tegnap ezt a gyűrűt. Boldogult édesanyja gyűrűje volt... Azt mondta, hogy adjam el, mert édes atyjának tisztességes új ruhát akar szerezni... A mostani nagyon kopott... Hiszen tetszett látni... mind a két könyöke fényes... Nem tudna valakit, ki ezt a gyűrűt megvenné?

— De igen, én veszem meg. Nagyon szép gyűrű. Azt hiszem, antik.

— Lehet. És mit érhet?

— Majd megbecsültem szakértőkkel.

Bende Gábor még az este ezer koronát adott át Lizett kisasszonynak a gyűrű árán. De kikötötte a titoktartást.

— Nem szabad megmondani senkinek, hogy én vettem meg.

A volt államtanácsos iszákossági hajlama, mit Lizett mint titkot közölt, egyáltalában nem volt titok Bende Gábor előtt. A rásújtott katasztrófa teljesen deformálta ezt a közönséges lelki embert. Hajdani gögjét a megfélemlített emberek szolgálai alázatossága váltotta fel. Az állással, a vagyonnal emberi méltóságát is elvesztette.

Az önérzetes orosz leány látta ezt a változást és lelke végtelen szomorúsággal telt meg.

A halottas kocsi.

A temetői menet.

KADA ELEK POLGÁRMESTER TEMETÉSE KECSKEMÉTEN. — Munkács és Kemény félvárosa.

Már eleitől sejtette, hogy félig-meddig kegyelemkenyéren élnek. Egy jóindulatú, könnyelmű flatalember kegyelméből, ki kétségtelenül szerelmes belé.

A lányok, még ha korlátoltabbak is, észreveszik az ilyesmit. Bende Gábor mindig oly tisztelttel, hódolattal közeledett feléje, a minőre csak mélyebb vonzalom képesíti a fiatal embert. A közönséges udvarlótól ilyesmi nem telik.

Olga naphosszat tanácstalanul merengett a Kőrösparton. Nem magáért, hanem atyjáért aggódott. Mi lesz ebből a szegény, tehetetlen emberből ebben az idegen világban, hol alig néhány ember érti a szavát?

Ez a kérdés foglalta le minden gondolatát. Ő maga bátor, energikus lélek volt, ki nem riadt vissza semmiféle küzdéstől, abból a büszke fajtából, a mely a panaszt megbecsületlenítőnek tartja.

És mégis egész testében megrázkódott s arczára halálos sápadtság ült, mikor Lizett elkövette azt az indiszkréciót, hogy elmondta neki a gyűrű megvételének történetét.

— Nem, — kiáltotta kinos izgalommal, — ez a gyűrű, tudom bizonyosan, legföllebb nyolczvan rubelt ér! Ez tehát leplezetlen alamizsna, olyan, a minőt a templom előtt álló nyomorékoknak szoktak adni. De én nem vagyok nyomorék... Nem!

Lizett csitítani próbálta:

— Drágám, aranyom, az életben az ilyesmivel meg kell akudni.

— A szegényekkel, az alamizsnával? Soha! Kiegyenesedett, magasra emelte fejét. Szeméből öntudatos erő áradt.

Lizett sietett megjegyezni:

— De kérek, Olga, én azt hiszem, az az ember szeret téged.

— Az nem tartozik a dologra... Még az sem, hogy talán én is szeretem. Egész másról van szó.

— Miről?

— Azt megtudod mindjárt. Légy szives, kísérsz el engem a vendéglőbe ahhoz az úrhoz. Negyedóra múlva Olga szemtől-szemben állt Bende Gáborral. Nyugodtan, meggondoltan szólt:

— Uram, ön olyan jó volt hozzánk, mint emlékezetem szerint, senki. Az alamizsnát, a mit adott...

— De kérem, — vágott közbe a fiatal vendéglős végtelen zavarral.

— Ne zavarjon... Ön az alamizsnát gyöngédségbe, szeretetbe burkolta, de még ez mitsem változtat az alamizsna lealázó természetén. Erről elég ennyi. Most tudatom önrel, hogy az éjjel Moszkvába utazom. Nem veszélytelen az, a mit tenni akarok, de nincs módom válogatni. Kihallgatásra megyek a czárhoz. Ha eljutok hozzá, akkor meg vagyunk mentve. Magamért nem vállalám ezt a kockázatot, de édesatyámról van szó. Azért ne is kísérelje meg, hogy visszatartson. Arra kérem, hogy távollétem alatt viselje gondját apámnak, s ha többet nem látnák egymást, úgy ne feledje, hogy valahol messze egy halás lélek gondol önre.

Kezét nyújtotta, melyet a fiatal vendéglős gyöngéden megcsókolt.

Még aznap este elutazott. Három hónap múlva érkezett vissza. A három hónapból öt hetet fogságban és egy felórát a czár fogadótermében töltött, de megszerezte apjának a feltétlen amnesztiát.

Az első ebéd után ezer koronát adott át Bende Gábornak.

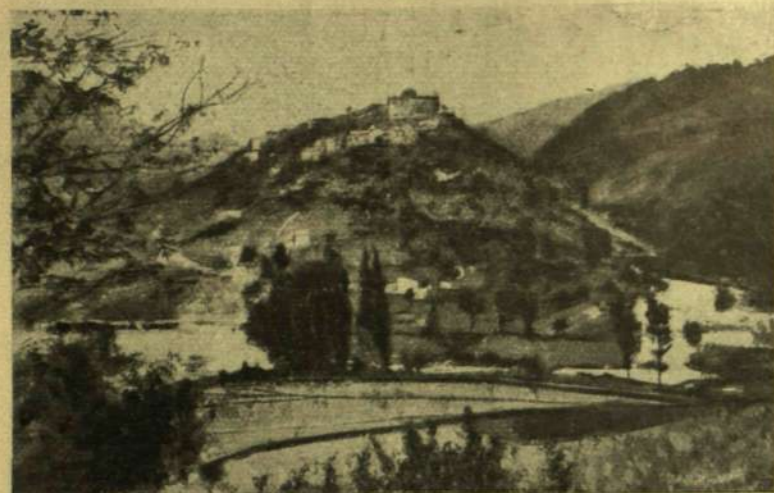
— Ön lesz szives visszaadni az a gyűrűt, mit Lizett révén tőlem vásárolt. Érthető, hogy ragaszkodom hozzá. Édesanyám viselte.

— Oh, hogyné!

Átadta a gyűrűt. Olga újjára húzta. Kedves, bizalmas mosolylyal folytatta:

— Aztán, ha ideje és hajlama engedi, beszélhet egy más gyűrűről is.

Bende Gábor szíve hallhatóan dobogott. Szótlanul leomlott Olga lábaihoz...

A kilátás, melyben Horácius villája ablakából gyönyörködhetett.

A villa romjai, a hogy ma ki vannak ásva.

HORÁCIUS VILLÁJA.

A világ költészetében leghíresebbé vált helyek egyikét fedezte fel legújában az archaeologiai tudomány: Horácius villáját a sabinumi völgyben, azt a helyet, a melyről annyi örömmel és szeretettel énekelt Augustus udvari lantosa s melyért a hála és a ragaszkodás szavaival ünnepelte verseiben pártfogóját, Maecenath. Az arany középszer, a világ gondjaitól távol földjeit művelgető falusi ember csendes boldogságának költője úgy írja le ezt a villát, mint a hol a teljes boldogság mosolyog rá, a gondtalan és zavartalan öröm és nyugalom, a honnan csak úgy kívülről szemlélődhetik a világ izgató forgásán s a megnyugodott ember higgadt bölcsességével hirdetheti az egyszerű erkölcsök, a régi római ideálok fenségét.

A milyen nagy szerepet játszik Horácius költészetében ez a villa, természetes, hogy a költő tisztelői már régóta, a humanizmus kora óta keresik a helyét. A kutatás támasztó pontjait maga Horácius adta meg verseiben, melyekben elmondja villája fekvését, a tájakat, melyeket belőle láthatni. Ez adatok azonban nem elég szabatosak, hogy pontos topografiát lehetett volna belőlük megalkotni s ezért a kutatók évszázadokon át vitatkoztak a helyről. A helyek, hegyek, folyók nevei is elváltoztak azóta s arról is sok vita folyt, hogy a Horáciusnál előforduló helyneveknek ma milyen helyek felelnek meg. Maga a költő mondja el, hogy Rómából a Via Valerian megy Variáig, s magas hegyektől környezett völgyeken át folytatja útját Vacuna temploma mellett, majd egész a Lucretilis hegyig halad tovább, míg a villához ér, melynek jobb oldalát a felkelő nap ragyogja be, bal oldalát pedig a lenyugvó nap árnyéka fedi el. Szól a Digentia patakról is, a mely kertje alatt folyik.

Csak a legújabbkori kutatások vetettek világot ezekre a helyekre. A Vacuna-templom helyét Vespasianus császárnak egy a mai Rocca

Giovane mellett feliratából állapították meg, Varia a mai Vicovaro, a mely a sabin hegyek felé vezető út mellett fekszik. A Digentia patak mai neve Licenza, melynek vizéről Horácius azt mondja, hogy fej és gyomor-fájás ellen gyógyító hatású s ez a hite megvan a környék lakosainak ma is. Ezeknek az adatoknak s az út mentén talált, részben feliratos emlékeknek alapján végre most pontosan megállapította a villa helyét a római provincia ásátásainak tudós vezetője, Angiolo Pasqui s a tudósvilág nagy öröme meg is találta ásátásai során a villa maradványait.

Horácius harmincz évig lakott e villában, ódái nagy részét ott írta. Kétszer forgott életveszélyben: egyszer farkas támadta meg az erdőben, egyszer meg egy nagy diófa dült ki mellette s kis híján agyonütötte. Hogy ez utóbbi meneküléséért kifejezze háláját, az esemény minden évfordulóján egy kecskét áldozott az erdő isteneinek.

A villa mellett még öt darab földje volt. Földjei a Digentia partján feküdtek s egy helyütt arról panaszkodik, hogy a patak gyakran okoz lennük károkat áradásával. Másik felől falkerítést kellett építenie, hogy birkái meg legyenek védve a Lucretilis hegy sűrű erdeiben nagy számmal járó farkasok ellen.

Halála után Horácius, ép úgy, mint jóltevője, Maecenas, Augustus császárra hagyta birtokát, a mely ezzel császári tulajdon lett. A villát, nyilván Horácius hírnevére való tekintettel érintetlenül hagyták. Mellette nyilvános fürdőházat építettek, holott ha nem őri a kegyelet a villát, könnyű szerrel át lehetett volna fürdővé alakítani.

A villa maga szabályos négyszög alakú; fallal volt körülvéve, a mely védte a földcsuszamlások elől. A kert mintegy négy ötdrészét foglalja el a teleknek s nagy halastó is volt benne. A ház kissé magasabban állt, mint a kert, néhány lépcső vezet fel hozzá, két részből áll a ház; a jobb oldali részben lakott a gazda, a

bal oldaliban a villicus (kulesár) és a rabszolgák. Az előbbi részben több hálószoba van és egy nagy triclinium. Minden szobának padlója nagyon szép művi márvány-mozaikkal van kirakva. A szobák mellett vannak a fürdők, egy-egy caldariummal (melegedővel) férfiak és nők számára.

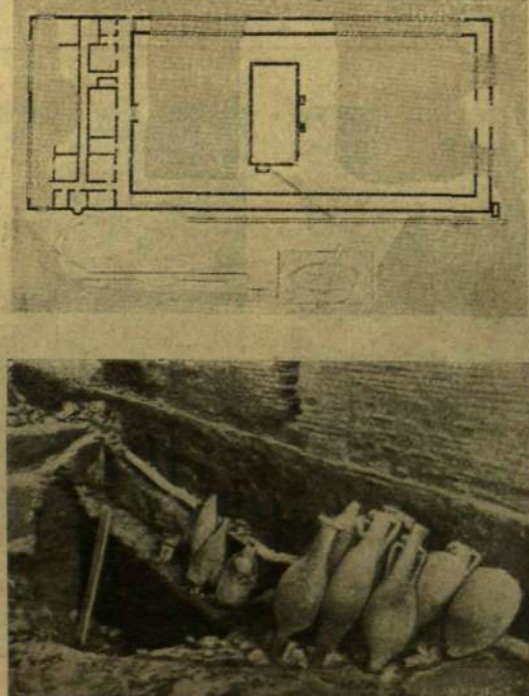
A villa mellett később Vespasianus idejében fürdőházat építettek. Ennek romjait is kiásták: egy nagy termet, melybe csatornák vezették a vizet és a gőzt, egy kékre festett halasmedenczét, a mely valószínűleg a közönség szórakozására való volt. A fürdő caldariuma meglehetősen ép ségben maradt, a frigidarium azonban többféle átalakításon ment át, később templomot is építettek fölébe s a halas medenczét kriptának használták.

A tudós Pasqui Licenza községben egész kis múzeumot rendezett be a Horácius villájában talált holmiból: csupa olyan tárgyak, a melyeket egykor a költő és vendégei használtak. Köztük van Sanonina császárné márványszobrának a feje, sok mindenféle házi eszköz, gyertyatartók, kulesok, gyűrűk, súlyok, csinos játékokozkák stb. Egy gyönyörű kaméa és egy nagyon értékes arany gyűrű, — hihetőleg maga a költő viselte. Egy sarkó, rajta a négy évszaki domborművi képei s egy horáciusi életfilozófiára valló felfogású felirat: «Bizony, meg kell halnotok mindnyájatoknak, de legalább éltek. Az életben jól eszik és jól iszik az ember, — tehát örüljétek, hogy éltek.» Egy sereg boros amforát is találtak Horácius pinczejében, ezekben volt a falernumi bor, melyet oly kedvteliséggel énekelt meg.

Horácius mint valami szerény kis falusi lakról beszél villájáról, a mely nem is nagyon nagy, épen hogy elért benne maga, vendégül láthatta egy-két jóbarátját és el tudta helyezni nyolcz rabszolgáját. Mindenesetre kedves, kellemes tartózkodó hely volt olyan ember számára, mint Horácius, a ki nem kívánt nagy fényt és pompát, de szerette a nyugalmat, a kényelmet és az egyszerű bőséget.

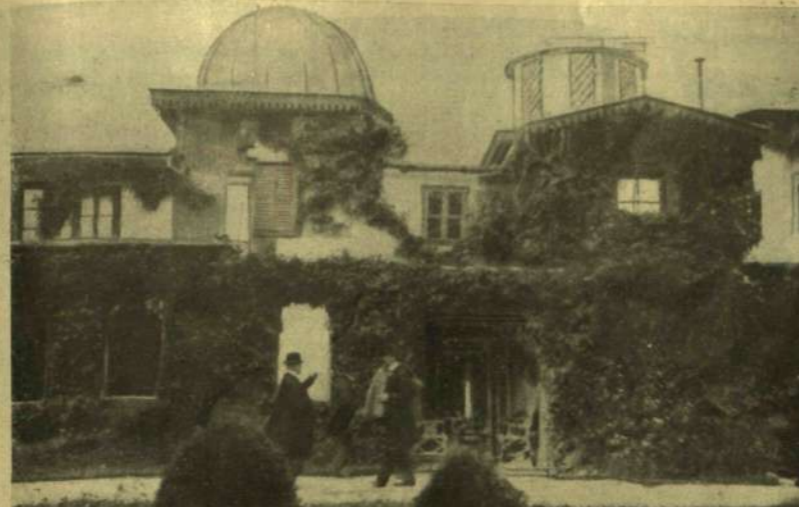
A villa melletti fürdő frigidariuma.

A villa alaprajza és a pinczében talált borosedények.

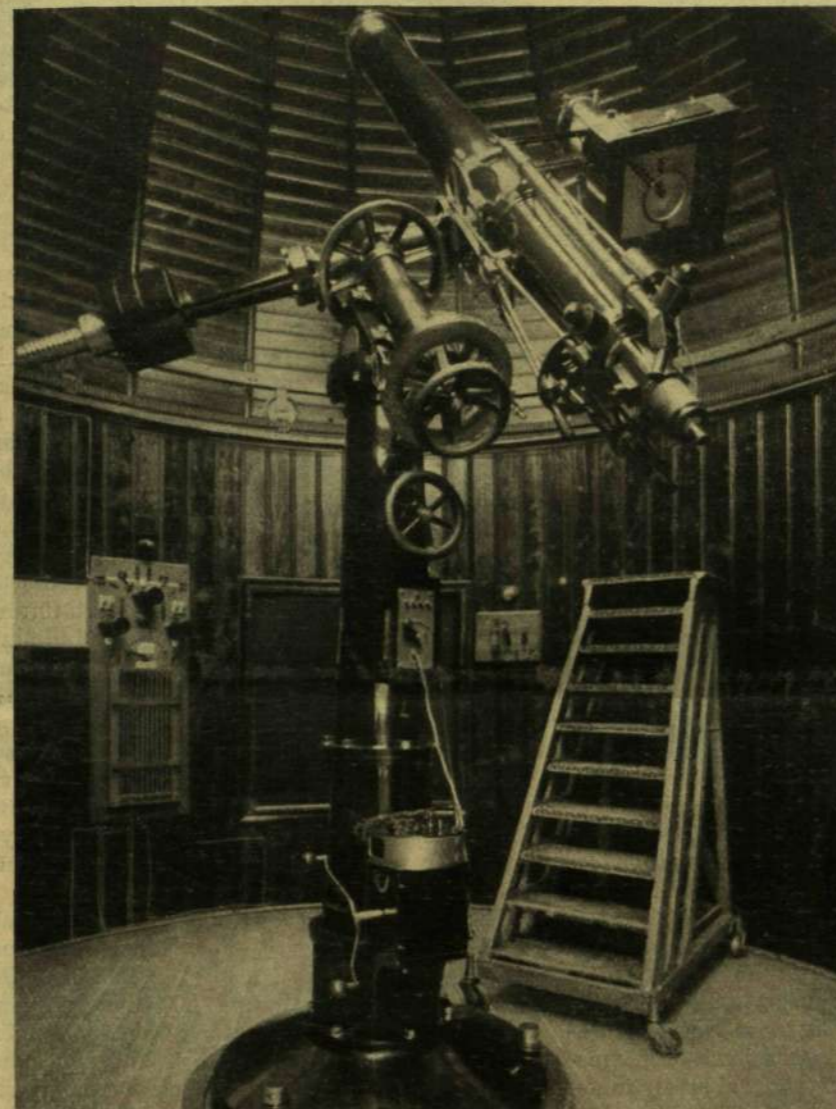
A villa caldariuma.

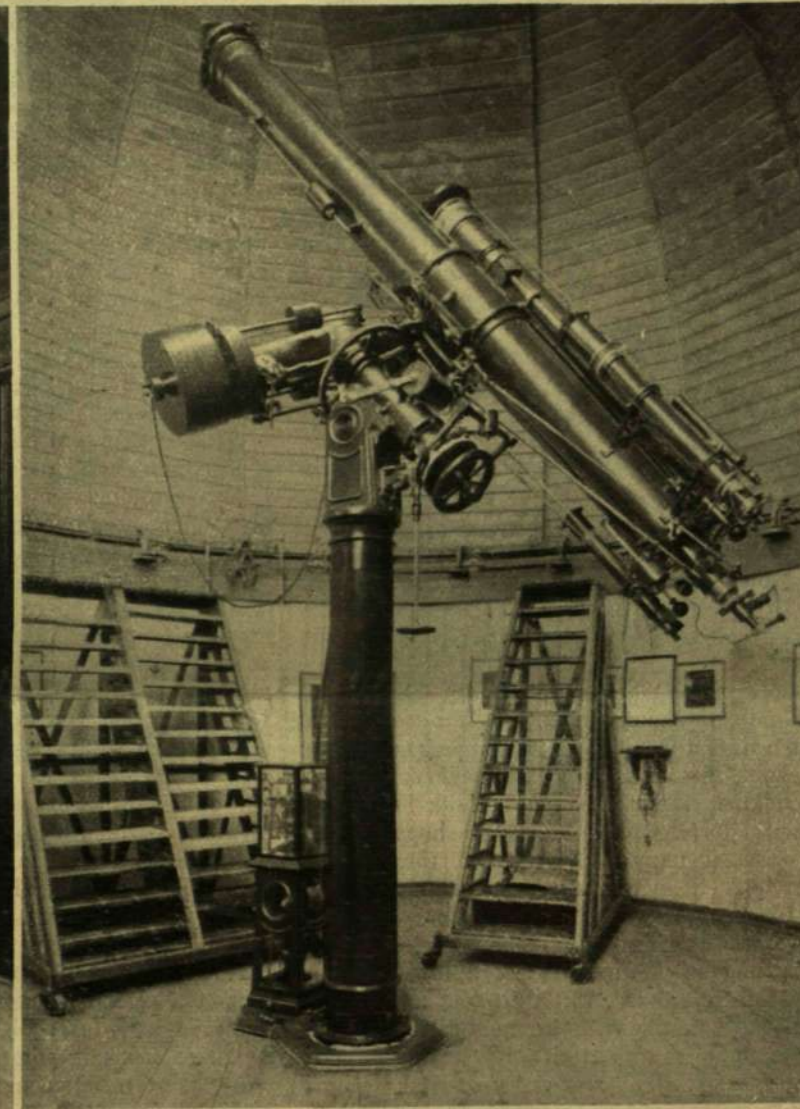
A miniszter és Konkoly-Thege Miklós az intézet előtt.

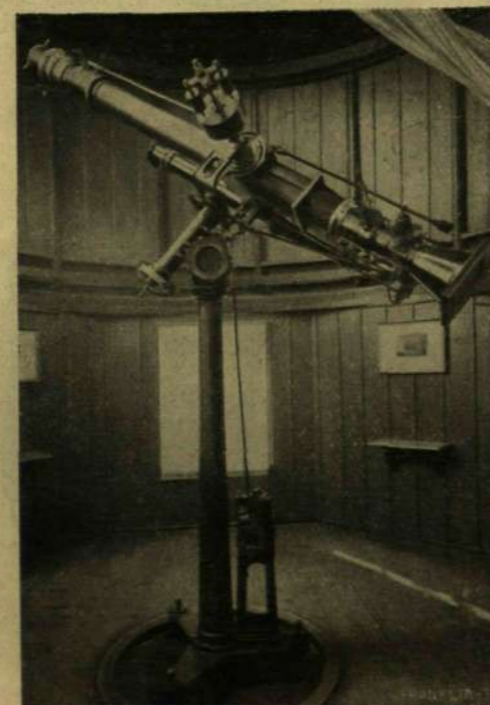
A miniszter és az intézet tisztviselői a könyvtárteremben.

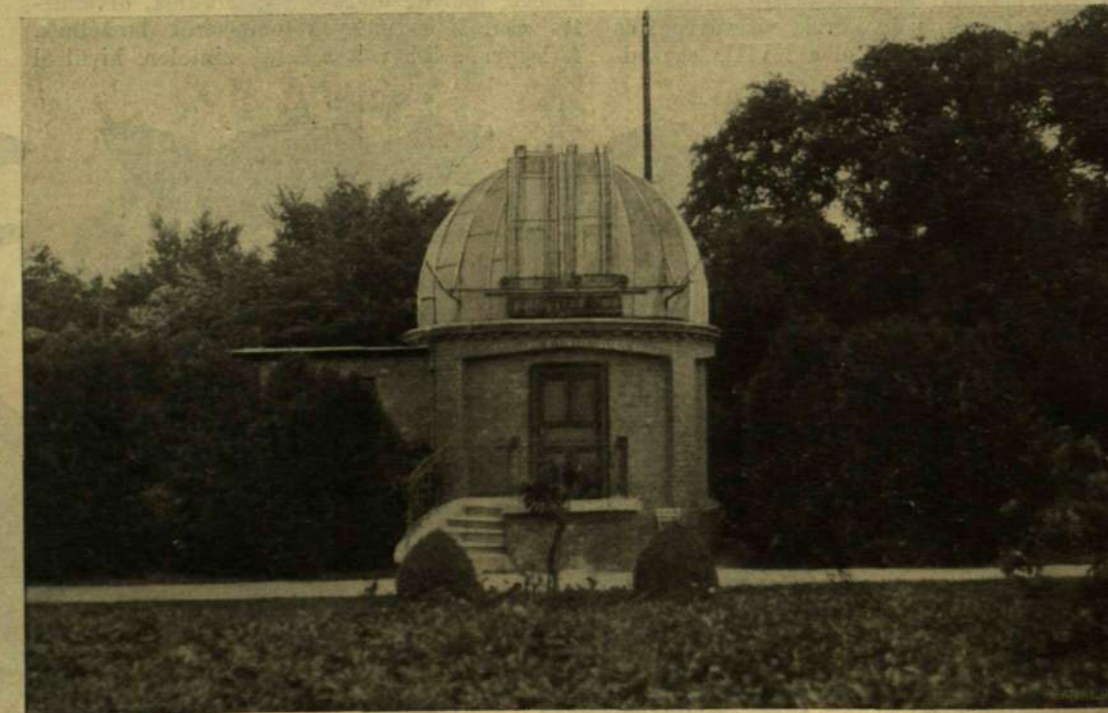
Nyolczhüvelykes új távcső.

Az intézet tizhüvelykes nagy távcsöve.

A napfotografáló.

Az újon épült kupola.

BIEDERMEIERKORI POHARAK MAGYARORSZÁGON.

Ma még nem túlságosan nagy költségekkel lehet gyűjteményt lehet nálunk összehozni cseh metszett és kőszőrült üveg poharakból. Elég sok fogrog belőlük a régiségkereskedésben és még több szebbnél-szebb darab várja a Fejvidék és Dunántúl úri családjainak üvegszekrényeiben, pohárszékeiben az újra felfedeztetést és megbecsülést, mely mostanában már nem is fog soká késlekedni. A gyűjtők napról-napra jobban lelkesednek ezekért a szebbnél-szebb formájú, pompásabbnál-pompásabb művű poharakért, melyeket dédanyáink és nagyszülőink kora sokra tartott és csak a rájuk következő nemzedék megváltozott ízlése vetett sutba. A történelmi stílusok felújítása közben ezek a maguk módorában szinte tökéletes, bájos műtárgyak kicsinyeseknek látszóttak, barátságos körvonalakat eszteleneknek tartották és a belőlük kisugárzó polgári derűltsgű formavilág sehogysem illett össze a nagy stílusra való törekvéssel. Aztán jött a gyakorlatosság követelménye is, mely a szép formákat a használhatóság elveiből vezette le és ezzel e nehéz, vastagfalú és mégis nagyon könnyen kicsorbuló üvegfajta sehogysem fért össze. Elfordult tőle a divat, az üveghuták lassanként tönkrementek és az utódok legtöbbje nem is tudta, hogy az ilyen poharak a maguk új korában sem voltak valami pótom pénzben megszereshető, elég az hozzá, hogy legtöbb olvasónknak eszébe fog jutni képeink láttára, hogy megbecsülés híjján hány hasonló szép darab pusztult el családjában.

Ezek a serlegek, ivópoharak, vizesüvegek és dugaszos üvegecskék mind a XVIII. század-

végi és XIX. századeleji cseh üvegpárnak termekéi. Első példányaik bécsutjára és Karlsbadban üdülő honfitársaink révén kerültek hozzánk, de később kedveltekké váltak után Pozsonyban, Kassán és Pesten boltban is árusították őket. Csakúgy mint a híres bécsi porcellángyár, a cseh üveggőzörűsök is számítottak a magyar fogyasztókra, a miről sok magyar czimerrel, felirással vagy egyéb magyar vonatkozással díszített pohár tanuskodik. A legvirágzóbb üveghuták a legügyesebb díszítőművészek Haida és Steinschönau községeiben voltak, hol nemcsak egyszerű mesteremberek, hanem valóságos művészek irányították a gyártást.

Az ilyen cseh üvegeműnek tömredék változatossága, formáinak szépsége, díszítésének bájos finomsága nem is származhatott más kezétől, csakis művész emberétől, mégis csak a legritkább esetben árulja el valami jelzés a pohár festőjének nevét, még ritkábban a tervezőt, mert a poharak vagy üvegek kezdőbetűs jelzése rendszerint a vevőnek, az ajándékozóknak monogramma.

A legmeglepőbb rajtuk körvonalainak lágy szépsége. Ugyanazt az intimszerűséget sugározzák, mint a korukbeli bútoroknak minden merevséget kerülő, lágyan elsimuló hajlásai. Ugyanazt a kisszerű örömebe zárkózást, mint az egykorú festészetnek szentimentalizmusa. Még akkor is, ha egy-egy kehelyszerű pohár körvonalát és tagozását valamelyik régi monumentális stílustól kölcsönözik, hullámos lágy-ságra váltják fel a mintakép merev szögletességét. Egyenes vonal alig van szillettjeiken, sőt a hirtelen nekilendülő görbe sem tartja meg sokáig az irányát, hanem lassú kanyarodással mihamarább másfelé veszi az útját. De ezeken a szép üvegeken mégis csak a díszítés módja a legérdekesebb. Egyrészt, mert színes-ségük és festésük pompásakká teszi őket, másrészt, mert minden motívumokkal arról tanuskodnak, hogy intim részesei, eszközei, tolmácsai voltak koruk, tulajdonosaik lelki életének is. Nem a mindennapiak, hanem az ünnepélyesebbek, melyek utazások, évfordulók, örvendetes családi események emlékéül beszélnek. A leggyakoribb volt a belül szintelen, kívülről

pedig színes, kék, vörös, sárga üvegréteggel borított fajta, melynek színes burkát mintázottan lekőszőrülve hamar készen volt a csillogó, pompás díszítmény. Az ekként átlátszóvá lett vizitista üvegfelületre aztán szemészes homályosságú kőszőrüléssel mindenféle ábrázolásokat véstek vagy pedig ömlesztett festékekkel, arannyal díszítetten mindenféle kis kaczerkődo ábráskákat festettek. Ezeket a kis medaillonokon tömött csokrokba szorított virágok, vadászjelenetek, de a leggyakrabban kedvelt városok, fürdőhelyek látképei ékeskednek: Ischl, Karlsbad, Bécs, Schönbrunn, sőt a magyar Mehádia egy-egy épülete. Néha egy mithológiai jelenet az empire-kor tradícióira emlékeztet, néha egy-egy Napoleon-ábrázolás e kisszerű művészet nagy történelmi hátterére. Gyakoriak rajtuk a felirások is. Nemcsak az «Emlék Karlsbadból» alakjában, hanem vannak köztük moralizálók, a családi életet, barátságot, hűséget dicsőítők is, vagy ilyen jókívánságot tolmácsolók: «Egészség, hit és barátság hosszabítsák meg életedet».

A legtöbb cseh pohár csak akkor árulja el teljesen szépségét, ha vizet vagy bort töltünk beleje. Akkor kezdődik csak el igazán a kőszőrült rovátkák fényjátéka. Még a pohár talpát is csillagos kőszőrüléssel díszítették, hogy mentül több megtört fény sugar táncoljon a folyadék belsejében. Az ilyen főmőkődo hatások keresésének, az aprólekos kecsességre vágyásnak szinte tetőpontját mutatják a poharak falába kőszőrült homorú üveglencsék, melyeken át a szemközti fal kicsinyke képei még parányibbnak látszanak.

Képeinket egy magyar gyűjtemény darabjaiból válogattuk össze, mely sajnos nem maradt nálunk, hanem Bécsbe került, hol a Dorotheumban árverezték el. A gyűjtő mindazon meg akarta óvni ismeretlenségét, miért az árverésről a nyilvánosság előtt úgy emlékeztek meg, hogy anyaga egy bécsi gyűjtő hagyatékából került ki. Elsőrangú darabokból állott, de meg vagyunk győződve, hogy a maga házában nem egy olvasónk hozzájuk hasonlókat fog találni és talán ezentúl jobban megbecsüli őket, ha eddig is meg nem becsülte már. Farkas Zoltán.

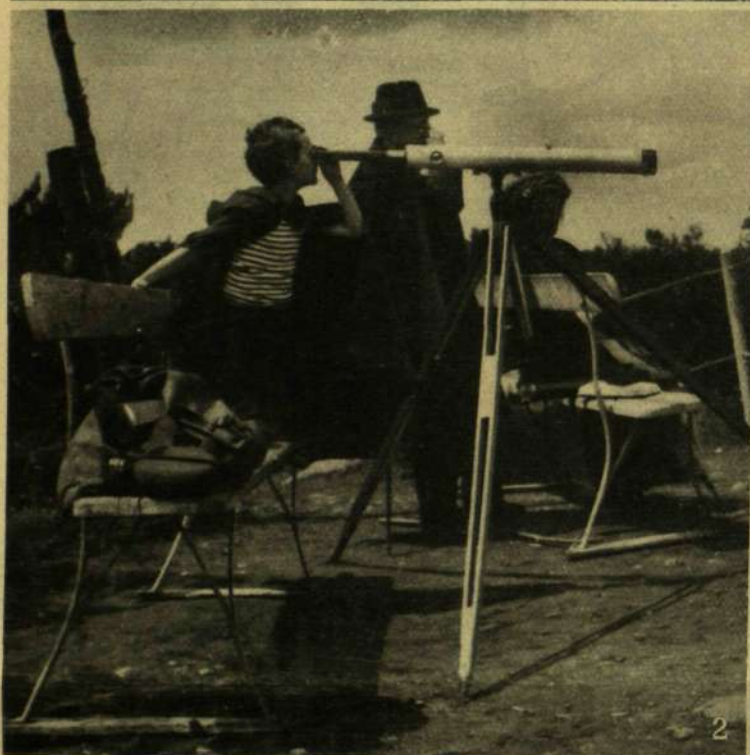
A PÉCSI PÉTER-PÁL-NAPI ÜGYNEVEZETT LEANYVÁSÁRRÓL.

A felső három képen magyar leányok ornnáysági viseletben, a többiek sokácz nők.

Balogh Rudolf félvételei.

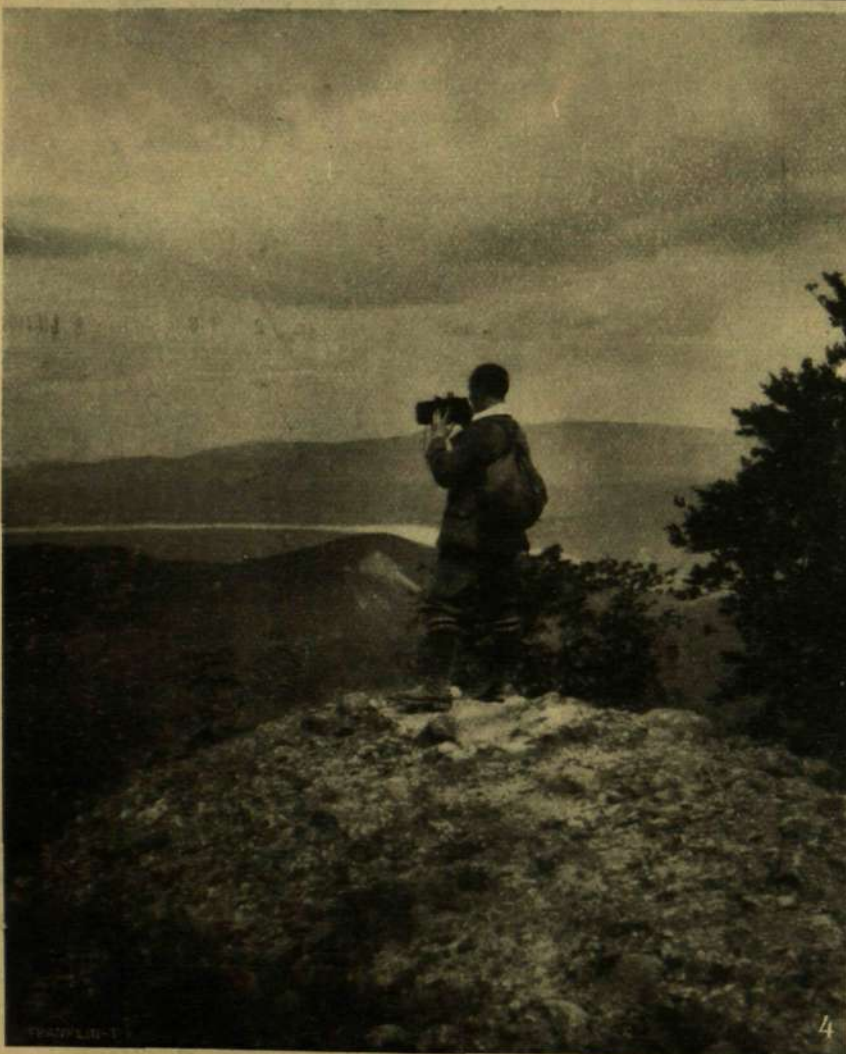
1

2

3

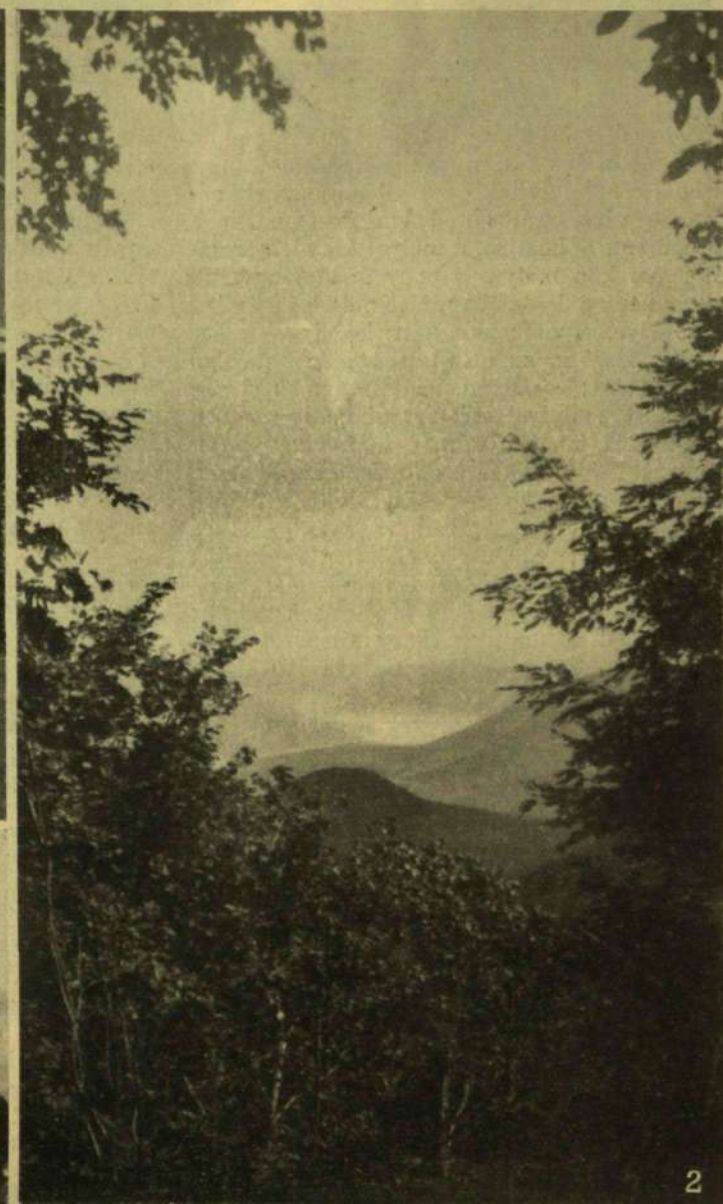
5

1. Kilátás a Dobogókőről-Zebegény felé. — 2. Messzelátó a Dobogókőn. — 3. Falurészlet. — 4. Fényképezés a hegytetőről. — 5. Partraszállás Dömösön.

BUDAPESTI TURISTÁK KIRÁNDULÁSA A DOBOGÓKŐRE. — Balogh Radolf félvételei.

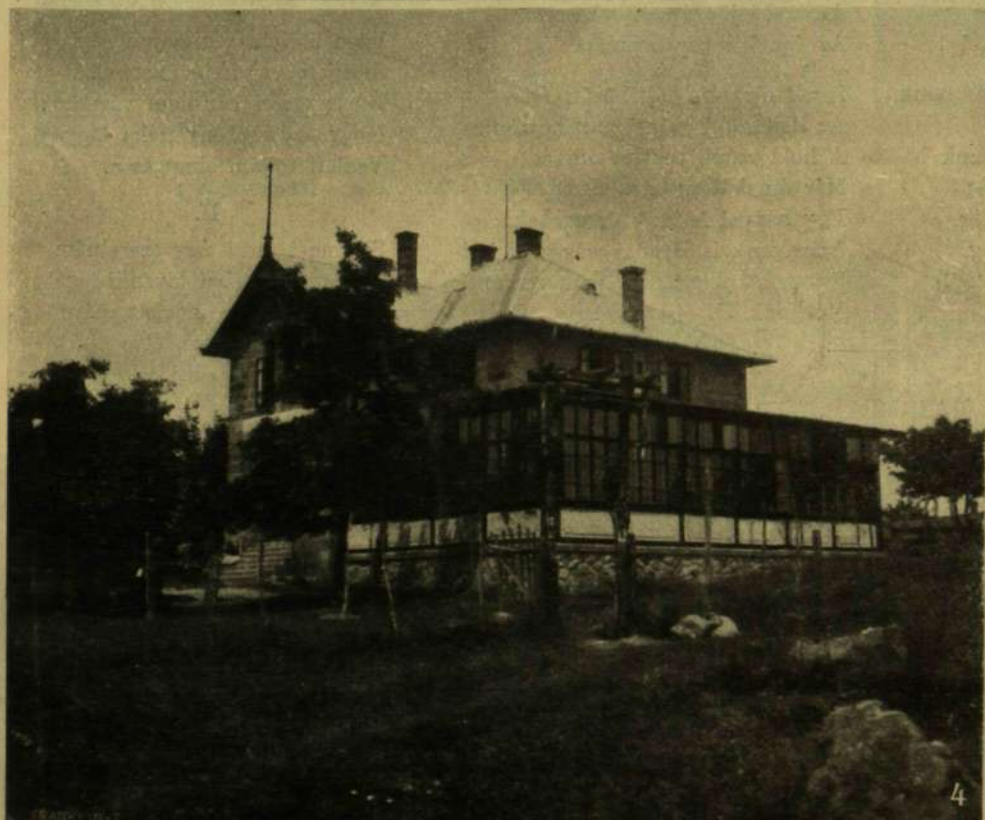
1

2

3

4

5

1. Hajnali gyülekezés a nyugati pályaudvarnál. — 2. A Dobogókő csúcsa. — 3. Átkelés a Dunán. — 4. A báró Eötvös Loránd menedékház a Dobogókőn. — 5. Dömösi részlet.

BUDAPESTI TURISTÁK KIRÁNDULÁSA A DOBOGÓKŐRE. — Balogh Radolf félvételei.

A KUGLIZÓ.

Ha az élet örömeire gondolok, s eltűnődöm mindazon a sok játékon és mulatságon, a mit az emberek kitaláltak és a világot izzétek, sajtóságot varázsszal ébred emlékezetemben a kuglizó. Az a kuglizó, a melyet kis fiú koromból ismerek, a melyik a nagy fogadó udvarán volt a berena hosszában, a felnőttek impozáns játszóhelye, a virtusnak s a kedélynek zajos tanyája. Hallom az elszórt kemény fagyó gyors futását a pályán, azután azt az eleven csattanást, melylyel szétvert a komoly rendben álló kilencz fabáb között, a tompa koppanást, a mivel nekiütődött a dob falának s aztán mikor az állító gyerek felhajtotta a dobba, az unott dongást, a mivel visszajött a lejtős festsatornán a többi golyók közé. A kuglipálya fedett végében, a hol az emberek mozogtak, a léceken régi meg friss krétairások voltak: Kíresi Jakab ekkor meg ekkor kilenczet ütött és egy hordó sört fizetett. Gargya Pál ekkor meg ekkor kilenczet ütött és egy hordó sört fizetett. Pontosak voltak ezek a dátumok, év, hónap, nap, a hogy a történelemben a csaták és a békekötések emlékét őrzik. Ó, hogy emlékszem Kíresi Jakabra, a vörös nyaku, nagy meszarosra, a ki télen-nyáron eszímában meg ujjasmellényben járt és Gargya Pálra, a zúgó hangú papra, meg az egész falusi intelligenciára, a mely a kuglinal összejött. Hallom emlékezetemben mindenkiné a hangját, látom arcukat, kalapjaikat, ruházatuk színe nem fakul emlékezetemben, tájékpipák és szivar-szipkák formái jutnak eszembe, ezüst óraláncok és furcsa nagy nyakkendőik fénylenek vissza előttem, hallom egy-egy embernek a kacagását, szavajárását, tudom külön-külön tempójukat a kuglizásnál, karok lengését látom, kezeket, melyek emelgetik és tapogatták a poros golyókat, kisebb-nagyobb, könnyebb meg nehezebb golyókat, látom leguggolva az embereket, a mint kigurítják a golyót a desz-

kán, emlékszem Cseke gazdára, a ki egyenesen állva hajította el a golyót, mert olyan nagy hasa volt, hogy nem tudott lehajolni. A golyó a feleúton leért az egyenesről és ártatlanul gurult a pálya szélén a dob alá. Cseke gazda káromkodott egyet és leült. Söröspoharak kocogtattak és krajczárok, hatosok, néha forintok esengenek az asztalon.

Vasárnap délelőtt az egész község a fogadó udvarán volt, milyen zaj, milyen izgalom és ünneplésség volt ilyenkor a kugli körül. hogy szaladgált ki és be a púpos pinczér mind a két kezében sok sörösüveggel. Emlékszem egy fényes, meleg vasárnap délelőtre, a piacz felől zúgott a harang az udvaron egy asztal körül kártyázó parasztok ültek, mind meg voltak beretvélva s tiszta, ráncos gatyá volt rajtuk, az intelligencia meg a kuglizóban gyűlt össze és megalakították a krigszpártit, két táborra osztottak, feliták a nevüket egy táblára és zajosan és boldogan folyt a játék. Ott ácsorogtam, néztem a kuglizást, gyermek voltam s úgy éreztem, hogy a kuglizás az emberek legkomolyabb és legszebb dolga, s hogy ezek az emberek örök időktől fogva itt kugliztak e fogadó udvarán, mindig így néztek ki, mindig ebben a ruhájukban jártak és mindig ebben maradtak és örökké élni fognak és örökké itt fognak kuglizni vasárnap és ezek a legfontosabb emberek a világon. Hogy lett vége ennek a krigszpártinak...

A császárszakállas postamester nyolezat ütött, nyolez fabáb összedült, csak a király maradt a helyén, a középen, elesett alattvalói fölött. A postamester párta vigan kiáltozott, a nyolezat feliták, a császárszakállas postamester összecsapkodta poros tenyerét s egy hajtásra megivott egy pohár sört. Az ellentábor következett. Az első, második, harmadik játékos egymás után nekimentek a királynak, egyik se ütötte el. A golyók mérgesen szaladtak fel

a dobba, a fabáb- király olyan érzéketlen göggel állott a helyén, a hogy az igazi királyok. Szojka úr jött, Szojka úr hajolt le a golyók közt megkeresni a magáét. Szojka úr a községházához tartozott, mindig bór kamásniban és vadászkalapban járt, a kalapján hátul serte csüngött, a hajából a füle mellett keskeny barkó sétált le az arcán s belebújt a gallérjába. Ha egyet szivott a cigarettájából, sokáig, sokáig jött a füst a két orrlyukán. Szojka úrnak biciklijje volt, mindenüvé biciklin ment, néha körbe-körbe biciklizett a piacon s a két karját keresztbe tette a mellén. Szojka úrról, mint a legjobb kártyásról, billiárdozóról és kuglizóról beszéltek a faluban.

Szojka úr kemény és nehéz golyóval szokott dobni. Felvette a nagy golyót, tapogatta, becézte a két tenyerében, míg a szeme mereven és mérgesen nézte a királyt. A pártja becsületéről és a betett pénzéről volt szó. Az orrából lassan folyt a füst, pedig a cigarettát már letette az asztal szélére, mikor rákerült a sor. Szojka úr lekapta a fejét, egy nagy kört csinált a karjával a levegőben, hirtelen leguggolt és dühösen kivágta a kezéből a golyót. A golyó lecsapott a deszka végébe, felugrott, a levegőben repült és egy jaj, egy kurta és gyenge jaj hallatszott.

Két parasztember ment a dob mellé, föl-emelték a földről az állító gyereket. Az intelligencia is odagyűlt, az emberek egymásután lehajoltak. A kis parasztfiút megint letették a földre, mert becsukta a szemét és elnémult. Egy ember emelgette a fogadóba, egy másik ember emelgette a nehéz golyót és magyarázta, hogy nem csoda, ha betörte a gyerek mellét. A halott gyereket, a kinek senki se tudta a nevét, kivitték a fogadó udvarából és nagy csend lett a kuglizóban. A golyók hallgatva bujtak össze és a király mozdulatlanul állott a helyén.

Szép Ernő.

HÁROM DIÁK.

Debreceni Collégium
Fényben izzik esztajnalon,
Egy Cétusba lámpavilág,
Ott pipázgat három diák.

Egyik előtt Horátius
Másik előtt Ovidius
Harmadiknál Phaedrus könyve —
Dehogy néznek most a könyvbe.

Barna szemű ifjú lányka,
Rózsá tűzve a hajába,
Piros rózsá télen-nyáron...
Arra gondol mind a három.

Szól az egyik: «Nagy úr leszek,
Hatvan szobás kastélyt veszek.
Fény, ragyogás pompa között —
Akkor aztán érte jövök.»

«Költő leszek,» szól a másik,
«A nő hirre, névre vágyik.
Lábaimnál a nagy világ
S ő is, ő is engem imád.»

A harmadik egy szót sem szól,
Mosolyogva messze gondol.
Zsindelytetős, fehér házra
Egy falusi kúriára.

Egy falusi kúriára,
— Tan épp egy parochiára,
Violára, estikére,
Édes anyja szép szemére.

Oda viszi majd a párját,
Igaz szívvél oda várják,
Nem is mese, nem is álom...
— Van ilyen is a világon!

Farkas Imre.

MADARAK ESTI ÉNEKE.

Eltűnt a nap aranyhajója,
Száll, száll az alkony s jön az óra,
A mikor majdan nyugovóra
Tér minden széphangu madár;
Be kár, hogy el kell már piheenni,
Bokorban fázni, dideregni,
A rémtől félni, megremegni
S gubbasztani némán: be kár!

Mert egyhelyütt mi sohasem ültünk,
A két egekbe felrepültünk,
És lelkes akkordokat küldtünk
A szél szárnyán a nap felé;
A szél szárnya félve leng még,
De a homály, ez éji vendég,
(Hozsanna néked, végtelenség!)
Az ő homály már elnyel.

PALOTAI EST.

Végre falun ér az estem,
Ninesen este Budapestem
S én az estét kedvelem,
Este az én reggelem.
Lelkem, mint a ros madár,
Nappal alszik, este száll.
A mikor te becsukod,
Kinyitom az ablakot.
Álmosan borúl a nap
Vörös arccal az ég aljra.
Mint a részeg az asztalra.
És az árnyak hullanak,
Nyúlanak.
És a fények szelidülnek
És a zúgok feketülnek
És a lángok gyúlanak,
Gyúlanak.
Minden ablakot kitérők,

Jaj! elfogyott az égi nektár:
A fény, a fény! — és nem lehet már,
Csak szunyadni a csillagoknál,
A mik lepislognak tunyán;
S míg virrasztanak ez árva méceek,
Addig mi álmodunk meséket
Arról, ki jönni sohse késétt
Az égnek bitor kapuján.

Zenél a szél a fák között és
Az illat száll, mint halk kőszöntés,
A hold reánk ezüstöt önt és
Már éji dalt susog a nád;
Egy nappal lettünk öregebbek,
Szárnyunk is fáradt, csüggeteg lett
S a keblünkben már nem rezegnek
Melódiák. Jó éjszakát!

Elek Alfréd.

DALOK.

I.
Vágyak, álmok, szép remények
Engemet hiába várnak;
Régi bérczem romló, málló,
Rossz vagyok már égbe szálló,
Napba néző sasmadárnak.

Isten áldjon, régi társak,
Szálljatok csak jó magasra!
Én egyébre már nem vágyom:
Hogy egy asszony néha lágyan
Vedlett tollam simogassa.

II.
Szívemet most úgy szeretném
Mellém mélyéből kivenni
S mint piros madárkát, félve
Pihegőn, reszkette, élve
Íróasztalomra tenni.

S megmutatni néki mindent:
Szerellemnek gyilkos kését
És a kormót, melytől vérzem.
Csodálkoznám, hogy nem érzem
S kinevetném vergődését.

III.
Ifjuságom teljessége
Érett asszonyokra éhes.
Erre vágytam, vártam régtől:
Harminecz éves szökéségtől
Zsong a szívem, mint a méhes.

Sugarát is, melegét is
Tavasz napja bőven ontja,
Ám a kertben ülő rabnak
Jól esik az ősi napnak
Ritka, fáradt, hálás csókja.

Jászay-Horváth Elemér.

A GYÁSZMENET A VICTÓRIA-STREETEN.

FEHÉRRUHÁS SUFFRAGETTEK A GYÁSZMENETBEN.

MISS DAVISON, AZ EPSOMI LÓVERSENYEN AGYONGÁZOLT SUFFRAGETTE TEMETÉSE LONDONBAN.

A VÁROSHÁZA, A HOL A VÁLASZTÁSI HELYSÉG VOLT.

VÁRAKOZÓ SZAVAZÓK A ZUHOGÓ ESŐBEN.

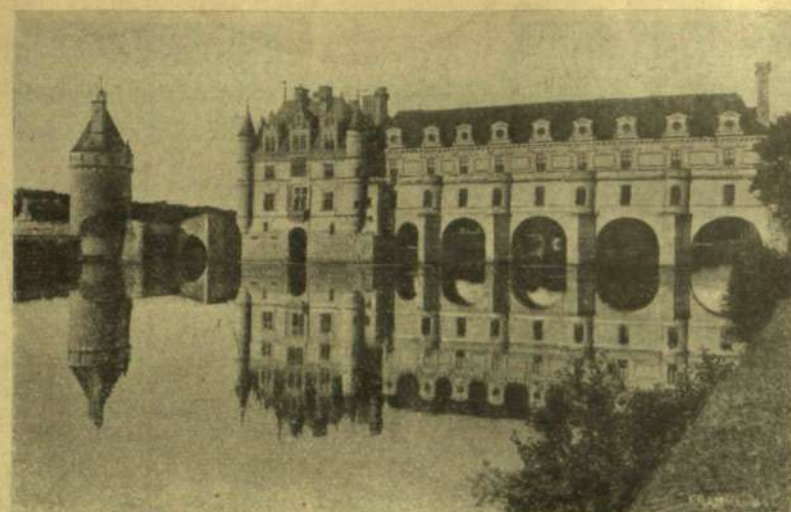

A FÜGGŐLENSÉGI PÁRT TANYÁJA.

BEJÁRÁS A MUNKAPÁRT RÉSZÉRE.

A JUNIUS 28-IKI ARADI KÉPVISELŐVÁLASZTÁS.

A CHONONCEAUXI KASTÉLY.

A REJTELMES BRETAGNE.

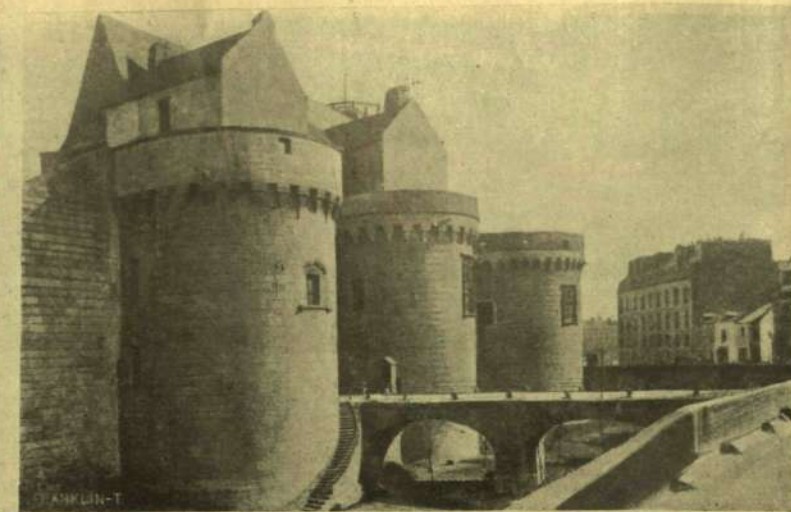
Ira PEKÁR GYULA.

I. Nantes.

Királyok és poéták folyója, csevegő szöke Loire, melynek vizében mosolygó tájak s a legszebb várak, véres idyllek és híres szerelmek tükröződnek, — im' itt az atlanti parton, Nantes bástyás kapujában végre búcsút kell vennünk tőle. Nehéz e búcsú kisére. «Franciaország Kertjén», a nyájas Tourainen át ideig kísértük őt s beleszerettünk bársonyos partjaiba, játszi kanyarjaiba, melyeket mint drágakövek ékitenek a francia renaissance kincses kastélyai. Bújós-kászó, szeszélyes kanyarok, mily bájosak! Szinte nőiesek, akár a Diane de Poitiers keble hajlása... S a míg fiatalabb, hogy csobog, hogy pletykál a Loire még Blois és Amboise alatt! Bezzeg itt a tenger elé érve már öregesen széled és motyogva hallgat el a folyó, — megadja magát a nagyobb hangú úrnak s némán ontja emlékeit az óceán elnyelőd, viharos torkába. Adieu! Szép ez a «Jardin de France», csupa szín az ősi nap aranyában; egy hűvösebb, de zöldebb Toszkána, melynek virágai mintha a Ronsard szonettjeiből nyílnának ki, — Arkádia ez, az igazi «Douce France», az az «*édés Frankhon*», a hol a szellemes és bravuroz gall életöröm terem. Még halljuk itt a Valois-k gyilkos és farsangos száradának a jelszavát: «*fay ce que voudras!*» «élj kedvedre», s ennekem egész úton folyton a galáns I. Ferencz ama dalos versikéje jut eszembe, melyet egy szerelmi csalódása után oly kacagva karczolt fel gyémántgyűrűjével a chambordi vár ablakára:

«*Souvent femme varie
Bien fol qui s'y fie...*»

E hangulat kísért és kísér a nantesi bástyákig, de a hogy e várkapun, Bretagne kapuján belépünk, csuda történi, egyszerre elhal ajkunkon a királyi léhaság ríme. Igazán szinte varázslat ez: mintegy parancsszóra szakad meg mögöttünk a francia farsang muzsikája, — ébredünk a mámorból, de csak hogy nyomban rá valami új varázslat ejtsen egészen más, hatalmasabb új békóba. Gyors az átmenet! Hirtelen némul a gall esprit karneválja az óceán zúgásában: halljuk a tengert! a komor breton tengert halljuk s ennek a zsolozsmája ringat el egy különös, kísérteties új világ álmába. Nines, nem képzeltél ellentétesebb, egymást meg nem értőbb két elem annál a breton és francia szellemnél, melyek ketten itt Nantes küszöbén ütköznek, örökké küzdenek és soha meg nem békülhetnek. Franciaország most négyszáz éve bekebelezte Bretagne, bevehetné várainak a bástyáit, de a rejtelmes breton lélek bástyáin belül sohse kerülhetett. Nem érti, — a könnyűvérű, briliáns és pozitív francia nem is értheti meg az érzelmes, de szürke és ügyefogyott kelta lélek ködös mélységeit. A Bretagne már századok óta francia tartomány, de azért ma is teljesen különálló, zárt ország, — amice lector, te Baedekerrel kezében szabadon utazhatsz bizarr szépségein át, ám vigyázz: hogy igazán megnyíljen előtéd, ahhoz különös lelki kulcs kell. Búvós kis kulcs, hol van? Mindenütt és sehol; ott hever az útfélen s te mégse látod? Pedig rátalálhatsz, —

A NANTESI KASTÉLY BEJÁRATA.

rá a Menhir-ek árnyában, a gránit templomok sejtelmes félhomályában, — rá a temetők naplementi csöndjében, a tengerészek babonás nézésében s a koldusok énekében... Azt kell hinnem, az ország utolsó független hercegnője, a szelid Anne de Bretagne csak a valódi várak valóságos vaskulcsait szolgáltatta be a francia ellenségnek, — azt a másikat, a breton lélek fellegvárának a kulcsát nem adta át. Eltitkoltta s ez rejtve marad ma is. Keressük. Ha rátalálunk, oly fantasztikus világ, oly mesz-szeseges lelki tájak nyílnak meg előttünk, melyeknek határait — «*Ultima Thulé*»-n túl — már csak a hit és a költészet tudja. Az elők kevesen vannak, de a holtak annál többen s Bretagneban inkább ők uralkodnak. Határozottan előbbek az előknél. És az «*Auon*», a lelkek és kísérteties uralma fényes nappal is állandóan egybefonódik az elők világával!... Oriási birodalom ez: rejtelmek öserdejé, legendák rengetege. S ennek az igazi Bretagneban,

MEDICI KATALIN.

ennek az Álomországának örökké Arthus marad a királya.

Breton és francia? Az ember bámul, hogy e naiv gyermeknép, mely szegényebb az írásbeli lelkiszegegyeknél, századokon át nem civilizálódott, vagyis nem romlott meg a francia szomszédságban. Csuda ez: kelta nyelvű és ködös látományaiba zárkozódva e fajt semmi hatás, semmi kísértés se tudta felkölteni álomországából. Pedig hisz ott a *tözsomszédjában* virult a Loire mentén «Franciaország Kertje» s ép e renaissance-parkban nyílt ki legszabóbbra a ledér gall életöröm. Csak a Loirementi kastélyok neveit kell elsorolnunk: Blois, Chambord, Amboise, Chaumont, Chenonceaux, Loches, Azay-le-Rideau, Cinq-Mars, Ussé, Luyes, Langeais... s egyszerre talpon áll előttünk az utolsó Valoisok elegánsan romlott Cinquecentója, mely az olasz *Széppel* szemben a *Csinos* esztétikáját alkotja meg s a társasági kellem, izlés és szellem, szóval az *élet művészetét* proklamálja legfőbb jónak. Hogy breton és francia közt az ellentétet kiszinezessük, pillantsunk kisére s festői világba.

A francia renaissance a legszebbesebbet végletek kora, melyben a középkori orgyilkos bestialitás ölelkezik a legrafináltabb művészi negédeséggel. Micsoda királyok! Hősök és örültek, fajtalanok és zseniálisok, — és ilyen az udvaruk, az a ragyogó társaság is. Agrippa

d'Aubigné a Louvret bizalmasan csak «Sodomának» nevezi s a toszkánai követ ezzel vigasztalja a járványtól féltő III. Henriket: «Sohse féljen a pestistől, felség, — az ön udvara akkora mély, hogy ezen még a legfeketébb pestis se fog ki!...» Az anykirályné, Medici Katalin, ki férje II. Henrik után három király fiát, II. Ferenczet, IX. Károlyt és III. Henriket is túléli, — csak mosolygó édes olaszainak illetén szellemességén. Fél századon át ő az úr, ő csinálja a történetet. Udvarhölgyeinek a «repülő százada» (*escadron volant*) a ledérség minden eszközeivel támogatja terveit; e táncos és bájos hölgyek, (kik az erényt a «vertu» helyett csak az olasz «virtu» formájában ösmérik), az áruló csóktól kezdve a törig minden Juditok szerelmi tudományában otthonosak: mérgezett levelekkel, mérgezett keztükkel, méregbononokkal dolgoznak, — készen kapják mindezt a Katalin királyné bosszorkánypatikájából, melynek fali rejteksekre nyit ma is mutatják a blois-i várbán. Nagyrájkán van csak szívük, — a krónikás feljegyzi, hogy a Bertalan-év után «mikor az udvar sétára indult az áldozatok tetemei közt, pár udvarhölgy sirni merészkedett a Katalin királyné háta mögött; e hölgyek felvették udvarloik levágott fejét s szoknyájuk abroncsa alá rejtve óvták, őrizték sokáig...» Nos, sajnáljuk e gyönygfülűgős, csipkefodros szép férfifületek, de az igazat megvallva, méltó párjai ők hölgyeiknek. Ha a «király mulat», mért ne mulassanak ők is? Mohó örömmel habzsolják a gyönyörök aranykelyhét. A történet IV. Henriknek *övennyolcv* tudott, ösmert és megnevezett szeretőjét jegyzi fel, de mi ez a nagy gavallér Bassompierre sikereihez képest, kinek hagyatékában *halcsér* szerelmes levelet talál — a felesége! E gavallérok, a hitteles *Branthosme* szerint, pénz fogadnak el kedveseitől s e mellett cseppet se diszkrétek; azt tartják, «a szerelmi siker, ép úgy, mint a harci hőstét, mit sem ér, ha meg nem tudják». Vigan dicsekesnek légyottjaikkal, még a férjek is és pedig feleségük jelenlétében. «Száz férjet szarvatom fel!» kacag az egyik férj vacsoránál, — felesége nevet a többivel, csak utólag csóválja a fejét: «tettem a mit tehettem én is, sajnós; én csak egyet szarvazhattam fel!...» Bravo, tetszik a röpöszt s e nyíltan bevallott hűtlenségeket senki a *abelle et honeste* dámától rossz néven nem veszi. «Az előkelő hölgyeknek napként szabad szerelmet sugározniok minden irányban, de ez csak nekik szabad; az alantas bourgeoisie asszonyok legyennek állandóak, mint az álló csillagok.» Ez az udvari morál, melyet még a mindenható Medici Katalinnak is el kell fogadnia. Katalin nyájasan túri úrnak II. Henriknek szerelmét, sőt nyíltan elismeri a királyi hárem első szultánját, Diane de Poitiers, második királynéknak. Ez a híres Diane, a francia renaissance gényusa, legérdekesebb nőalakja. Szeretője már a csécsap I. Ferencznek s aztán az apa engedelmeivel a fiút, II. Henriket veszi birtokába. Ez a kis vérfertőzés — Valois-fogalmak szerint — tán semmi, de gondoljuk meg: Diane ép húsz évvel idősebb a harmincz éves II. Henriknél! Am a korbeli költők szerint: «Diane ösze és tele többlet ér mások tavaszánál s ő még hatvan éves korán túl is biztos varázsszal nyugozta le felséges kedvesét. Még azon a tornán is, melyen életét vesztette, az ő színeit

viselte sisakján II. Henrik. A Loire-on végig minden kastélyban ott ölelkezik nevének «D» betűje a királyi «H» monogrammal... Igazabb Ninon ő az ép egy századdal később szereplő Lenclos kisasszonynál. Az irigy dámák sokat lesték örök ifjúságának a titkát: micsoda búvszerekkel kendőzi magát Diane Chenonceauxban? Miben fürdik? S nagy volt a meglepetés, mikor rájöttek: egyszerű hideg vízben! Br... Hát a márvány nem fázik s ő hideg volt, mint az a márvány, melyhez felséges testét hasonlították.

Szabad és szabad világ! nem igen ösmeri ez a kor a holdkörös platonizmust. Az «Amadis» a lovagkori példa, de nyilván csak elméletben, a valóság arra tanítja őket, hogy «puszta szóval nem lehet szerelem tüzet oltani». Eh, éljünk és ha ostobaság is, szeressünk! Vajon észbekapnak-e olykor, gondolnak-e lelkük üdvösségére? Vannak retentő percek, mikor félnek a pokoltól, — és nem ok nélkül. A nagy, de oly szörnyű XI. Lajos a vallásos rémület egy ily pillanatában nevezte ki a Szűz Máriát — teljes hűbéri czeremóniák közepette — «*Bouloonnais grófnőjének*»...! csakhogy kiengesztelje őt s védelmet magának biztosítsa. Medici Katalin is sokat gyón, bőjtöl, imádkozik s p. o. nagy sülyt vet arra, hogy parókája nem egy elkarhozott halott hajából készült-e, — de egészben véve az ő vallásossága még különösebb. Nagyon előrevigázó, olyannyira, hogy Istentől kivül még az ördöggel szemben is biztosítani akarja magát, — olasz kuruzslója *Ruggieri* meg a zsidó esodaktor *Nostradamus* tudának e pokoli praktikákról beszélni. A fekete misék és a viaszbákkal való halálrahabonázások nagyon divának a Katalin palatánjának az árnyékában; gyászszínű «ördöggyertyák» mellett többit imádkoznak már ott a Sztánhoz, mint a jó Mindenhatóhoz...

Ilyen e romlott társadalom s mégis ez kezdi el — ép itt e Loire-menti kastélyokban — azt a francia szalon életet, melynek történetét, Brunetiére szerint, voltaképp a francia irodalom története leend. IX. Károly eléggé léha gyermek, ki csak a Bertalan-év után kap észbe, mikor is lassan sorvada hal bele szörnyű lelki-furdalásába, — de már 1570-ben (tehát jóval Richelien előtt) a kor szellemének hatása alatt ő ülteti maga köré Akadémiába a poétákat. Szól Ronsardhoz: «én csak király vagyok s csak halált adhatok, nagyobbak ti halhatatlanságot adhattok!» Nagyobb, és ha Ronsardnak utóbb azért mégis kell olykor sírverseket csinálni a felség döglött kutájá számára, — Blois, Chambord és Amboise termei férfi és nőakadémikus beszédeitől kezdenek hangosodni. Játshi problémák: «a szerelem éhségből él, mért is hogy meghal, ha jóllakik?...» «A szép női testet Isten alkotta, — mért engedte, hogy fejet hozzá az ördög csináljon?...» «Mért hogy szerelem és erény soha együtt meg nem lehetnek, mért hogy egyik a másikat mindig megsejti?...» Kaczag cseng, szellemi röppentyű járja, — Saint Gelais, ki egy hölgytől tizenkét csókot nyert fogadáson, hamar szonettet rögtönzött arra, hogy a dáma hamarabb... fizeszen! A vége: vive les dames! éljenek, — bár ez is probléma marad: «meghalt-e Krisztus Úrnak a férfiakon kívül a nőkért is?!» Hentye kihívás, melyre az akkori suffragettek vezére, a szép Marie de Romieu felel, fennen vitatván a nők fensőbbiségét. És igaza van: romlottak, szabadok, de műveltek azok a dámák, — Marguerite de Valois Platot magyarázza, Stuart Mária pedig már tizenhárom éves korában latin beszédet rögtönz az egész udvar előtt... No de elég. Vége az ülésnek; a király felkel, hogy orgyilkosával tárgyaljon, s miatt visszavonul, a gyorszavú Branthosme két vig sorban összegezi e duhaj és negédes, hős és degenerált kor esztétikáját. Mi a négy legszebb dolog e földön?...

«Pap az oltár előtt, katona csatában,
Zsivány akasztófán, szép nő ponygólában...»

Tán még fölébe súgja a kacagó navarrai királynénak:
— Főként az utolsó...
S a szép királyné tán kaczerül súgja vissza:
— Hátha az utolsó előtti...?
— Ki tudja, felség? Lássuk. De előbb én önt láthassam... Aztán, nem bánom, felséged lásson akasztófán!

A NANTESI KATHEDRÁLIS FŐKAPUJA.

Vallomás, évődés a bársonyos part fái alatt. S tükröződő emlékeivel a Loire tovább folyik...

Ime, ez a renaissance-francia, s istenfélő, ködös breton országából ilyen czifra világba lépett a szelid Anne de Bretagne. Százados függetlenségi harcok után az utolsó breton herceg, II. Ferencz leánya kezével együtt hazáját is kénytelen volt feladni. A nagy XI. Lajos szívós, centralizáló törekvéseinek esett áldozatul. Eljegyezték a hóboros, satnya VIII. Károlylyal, de olyan mátkás volt ez, hogy a völgény sereggel jött kapitulátatni menyasszonyát a várbán. Szegény fiatal prinzess! Egyszerű paraszt főköztöjében micsoda érzések közt mehetett Langeais várába nászra egy idegen ifjúval: nemzetének halálos ellenségével...? Ó, ki tengerének zúgása közt bizonyára Arthus királyról, a Kerek Asztal Lancelot-inak szerelméről álmodott. Hja, politika! De Amor sir ilyenkor s Anne is érezhette, hogy breton cizmerének hermelinje örökre beszennyeződik. Hü feleség, gondos anya, — mégis fellélegezhetett, mikor hóboros ura egyszer (részegen?) úgy verte a fejét Amboise egy gránit ajtájába, hogy szörnyet halt bele. Azt hitte, menekülhet, — dehogy! A politika az új királyhoz, XII. Lajoshoz kényserítette. Hü feleség és gondos anya ismét... egy szóban tört szívvél halt meg. De Bretagneban ma is ő a nagyszonya, mint név és lélekrokon, Szent Anna az ország nemzeti védőszentje. Az utolsó herceg II. Ferencz pompás síremléke pedig ma is különös tiszteletnek örvend a nantesi székesegyházban. Egyik sarkán maga Anne áll koronásan, mint annak az Igazságnak a bús gényusa, mely oly kegyetlenül bánt el vele. De tán érdekesebb nálánál a Bölcsesség ama szomszédos alakja, melynek Janusz-szerű rejtélyes kettős arca, mintha csak a breton lélek kettős természetét lenne hivatva ábrázolni. Egyik a külső, közönyös és a világán szól, a másik a lélek arca s szinte az életen túla, a nagy misztériumokba tekint. Ennek a szeme irányát keressük és kövessük majd... Egyelőre töprengve jövünk ki a székesegyházból s állunk meg a pazar pompájú goth ívek alatt. Beh sok történet e téren! Itt hirdették ki a nantesi ediktum türelmi parancsát, itt ugyanakkor a türelmetlen revokációját, — itt tagadták meg 1793-ban Istent a forradalmárok, s tán innen indult el a szörnyű *Carrier*, hogy tizezer áldoztatát a Loireba fullasztssa... De a legdöbbentőbb kép tán mégis az lehetett, mikor a *Kékszakállú herceg* maglyájára menet itt e kapu előtt térdre borulva követte meg Istent és az emberiséget.

Mert bretonvér ő is: Gilles de Laval, Retz marsall, a rémes *Barbebleue*, vagyis a Kékszakállú herceg igaz eredetije. Mint Bretagne első országbárája, itt élt ő a XV. század elején, itt Nantesban és Nantes körül és óriási uradalmainak egykori falvaiban az anyák ma is még ő vele ijesztgetik rosszakodó gyerekeiket. A zord tájon körös-körül egy tucsat várnak a rombástyái merednek a szürke égnek és a nép nem megy el előttük a nélkül, hogy ke-

resztet ne vetne... Breton volt ő, de olyan, kinek kelta miszticizmusát francia-olasz romlott kultúra mérgezte meg, — e mérgezés, e bizarr keveredés torzította őt minden korok egyik legförtelmesebb szörnyébe. Művelt ember, hős katona, hü gárdakapitánya volt az Orleánsi Szűznek s marsall huszonhat éves korában! — ámde a francia udvar fertőjéből ördögös olasz mágusokat hozott magával haza s itt ezek közt megszállta őt a «nagy lehetlenségek» álma: valóra váltani végtelenben járó breton képzelme Khimaeráit, mérészelnit «oly dolgokat, a melyenekt soha még halandó el nem mert követni». Az alchymista Prelati tanácsára eladta magát egy «Barron» nevű ördögnek, hogy a «Zöld Oroszlánra», a «Nagy Kigyóra», vagyis az aranycsinálás titkára rátaláljon. A sztán lejtőjére tévedve csakhamar nem riadt többé vissza a véráldozattól sem, — kéjenczként tobzózott áldozatai végvonaglásában: ölelgette szúrta le a törőbe kerülő gyermekeket s szépségversenyt rendezett a levágott fejek közt. Tiffauges-i várbán kádákba gyűjtette a vért s ennek megalvó föléből akart alchymistái tanácsára aranyat csinálni... Nyolcz esztendő alatt 1432-től 1440-ig gyerekek, leányok, minden ifjúság kipusztult a tájról. — kerek nyolczszázra teszik áldozatainak a számát. Jajveszékélő szülők bolyongtak tartományiszerte s iszonyodva átkozták a marsall pribékjeit és boszorkányait, kik kötéllal, szákbán fogták a gyerekeket. Az egyház végre is «infamálta» s lecsapott a hatalmas országbárára. A nantesi várba hozták, Gilles azonnal megtört s bűnbánó buzgalommal oly szörnyűségeket kezdett vallani, hogy a bírák belesápadtak s a főinkvizitor Jehan de Malestrait, fatyollal borította le a terembei nagy feszület Krisztus-arczát.

... Itt e téren vonult el a ma is Hercegréinek (*Pré du duc*) nevezett hely felé maglyájához. Ment — a hogy kikötötte volt — teljes marsalli pompában lóháton, összes zászlóitól, hűbeseitől kísérv s zúgtak a haragok, mikor a székesegyház előtt leszállt, letérdelt s bűnbánóan hajtotta meg kékes fekete szakállas szép szöke fejét. Harminczhat éves volt... Emléke ma is él, mélyen gyökerezik a néplélekben. Egyfelől ő a szörny, másfelől a szelid, bús Anne de Bretagne: ők ketten állanak őrt itt Nantes küszöbén, Bretagne kapujában. Kettejük közt lépjünk be a rejtelmes Álomországba.

(Folytatása következik.)

I. FERENCZ EMBLÉMÁJA, A SZALAMANDER A BLOIS-I VÁRBÁN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Ovidius és naptára. Öregapánk kedves költője, Ovidius, ma már a legtöbb olvasó emlékeztében csak gimnáziumi tanulmányai révén él, tarka, csillogó változatos képei, pattogó disztichonai sok dolgot adtak valamennyiünknek, a míg le tudtuk fordítani, de munka közben sokan megéreztek, hogy mégis csak igazi költő, a kivel bajlódunk, egyike a római költészet ama szellemének, melyek a legközelebb állanak a mai olvasó lelki világához. Ezeket az emlékeinket eleveníti fel dr. Serédi Lajos füzetje, mely a Fasti-t, Ovidius naptárkönyvét adja kitünő magyar fordításban, szorosan ragaszkodva az eredeti disztichonos formájához, csaknem szó szerinti hűséggel és mégis kifejező, jó magyarsággal adva vissza a latin szöveget. Az olvasó meglepetve fogja ebben a fordításban felismerni a mű szépségeit, nyelvének ritmikus hullámzását, képekben való gazdagságát, sokszor gyöngéd finomságát. Minde szépségek a magyar szövegben úgy érvényesülnek, mint az eredetiben s a fordítónak mondhatni teljesen sikerült az, a mi az ilyen munkának természetesen főcélja: közel hozni a mai olvasóhoz ezt a költeményt, a mely alapjában véve tárgyánál fogva ránk nézve legidegenebb és legmesszebb eső Ovidius összes művei közül. Bevezetésében jellemzi Ovidius költészetét, elmondja életét s ebbe az elbeszélésbe hangzatos magyar formájú rimes fordításban beleszővi a költő többi műveiből azokat a nála meglehetősen terjedelmes passzusokat, a melyekben a saját sorsáról szól.

Magyar őrszem. A cserkész-fiúk feltűnése az idei tavaszon nemcsak új szintet egyít a főváros képébe, hanem — mint Demjén Géza és Tus József most megjelent könyve mutatja — megtermi a maga kis irodalmát is. A könyv afféle vadmecum cserkész-fiúk, vagy a hogy a könyv nevezi, őrszemek számára, megvan benne mindenféle tudnivaló, a mivel el kell látni magukat. Tájékoztató az egész mozgalom céljáról, törvényeiről, erkölcséről, stb., elmondja, mi mindent kell tudni a benne résztvevőknek, szól a természet megfigyeléséről, a fiúk mezei és tábori életéről, egészségi szabályokat ad, tájékoztató az életmentés dolgairól és a különböző játékokról. A darab nagyon élve állított társadalmi problémát tárgyal, a mely nem föltétlenül új és eredeti s nincs is valami különös egyéni módon beállítva, de kifejtésében és jelenetében van sok drámai érzék. Az író leginkább a francia drámaíróktól tanult: a cselekményt szinte

Barna Izidor síremléke a budapesti új köztemetőben.

lön elvezetés az a gyanút kelti, hogy a cserkészmozgalomban egymással ellentétes áramlatok vannak, a kétféle név kétféle pártot takar. Nem nagyon biztató az egész ügyre nézve, hogy mindjárt pártoskodásokkal kezdődik.

A polyp. Gyagyovszky Emil, egy fiatal író első drámai kísérletét adja ki egy könnyűben, színházi előadását megelőzően, vagy talán felhevítés képen az olvasóközönséghez a színházaktól, melyek elzárkoztak tőle. A darab nagyon élve állított társadalmi problémát tárgyal, a mely nem föltétlenül új és eredeti s nincs is valami különös egyéni módon beállítva, de kifejtésében és jelenetében van sok drámai érzék. Az író leginkább a francia drámaíróktól tanult: a cselekményt szinte

sematikussá egyszerűsíti, az alakokat egészen a cselekvény irányába állítja be, vagyis csak azokat a vonásait mutatja fel, a melyekkel a cselekvény tényezőivé válnak. Gonosz emberei épen csak gonoszok, jó emberei meglehetősen jók és ártatlanul szenvedők, — nem az emberek jellemzése a fontos az írónak, hanem az érdekesített, jó cselekvény. Nem tökéletes mű, de látnuk már színpadainkon gyönyöggé darabot is. Mindenesetre figyelmre kell szerzője iránt, a kinek határozott drámaírói tehetségerő tanuskodik.

A „Jó Pajtás”, Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja legújabb, július 6-iki számába Ábrányi Emil és Lampérth Géza írt verset, Zuboly Ludas Matyi történetét mondja el érdekes formában. Sebők Zsigmond új regényét kezd Misi és Feri címmel, a budapesti gyermekéletből, Lakatos László érdekes mesét mond el, Elek nagyapó Nagy Sándor macedonai királyról közöl krónikás adomát, folytatódik az olvasók válaszainak közlése legkedvesebb sportjukról, Zeigya bácsi mulatságos mókát mond, Rákosi Viktor folytatja regényét. A kis krónika rovat aktualitásai, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A „Jó Pajtás”-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal. (IV. ker. Egyetem-utca 4.)

Uj könyvek. Ovidius és naptára. Írta dr. Serédi Lajos. Különlenyomat a budapesti ág. hitv. evang. főgimnázium 1912/13. évfolyamából. Budapest, Franklin-Társulat nyomdája: ára 1 korona 50 fillér.

Magyar őrszem. Szerkesztették dr. Demjén Géza és Tus József. Budapest, Singer és Wolfner: ára 2 korona.

A polyp. Színmű négy felvonásban, írta Gyagyovszky Emil. Budapest, Pallas.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Kostyánfalvi Kostyán Ferenc nyug. cs. és kir. huszárezredes 96 éves korában Budapesten. — Csorba József ezredes, a 6. honvédszázad parancsnoka Zalaegerszegen. — Hodinka Román, szentszéki tanácsos, arany-misé munkácsi egyházmegyei lelkész 77 éves korában Hidegpatákon. — Kovács KONSTANTIN gör.

katholikus lelkész 56 éves korában Felsőváradon. — ORTH MIKLÓS, a temesvári városi főiskolakeszedelemi iskola tanára. — SÁNDOR ISTVÁN 82 éves korában. — EÖSZ FERENCZ gazdasági tanácsos, a pápai Szent Szilveszter-rend lovagja 78 éves korában Budapestben. — BRAND ISTVÁN nyug. Máv. felügyelő 79 éves korában Budapestben. — Szigeti Vass Gyula nyug. pénzügyi titkár 69 éves korában Debreczenben. — BARTHA PÉTER gondnoksági jegyző-igazgató Újpesten. — Podhorai és podhragyi Pannonszki Gyula államrendőrségi tisztviselő 43 éves korában. — ORZ SÁNDOR, Orz György rendőrkapitány 8 éves kislánya Budapesten. — BALOGH FERENCZ nyug. ítélőtáblai bír. 65 éves korában Székesfehérvárott, ÖZV. FENYVÉSSY FERENCZÉ, szül. Kótreha Mária 88 éves korában Budapestben. — Nagyrátonyi és adorjányi RÁTHONYI ENDRE szül. tiszaujhelyi Ujhelyi Mária 67 éves korában Eszeryben. — KIZAK JÁNOSNÉ, szül. Chanáth Olga 49 éves korában Eperjesen. — BERTALANFYI SÁROTLA irgalmas-rendi nővér Pápin. — TOUJÁN KÁROLYNÉ, szül. Kiss Etelka 46 éves korában Váczott.

A „VASÁRNAPI UJSÁG” 59-ik évfolyama.

A „Vasárnapi Ujság” a legregibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

Előfizetési feltételeink:

A „Vasárnapi Ujság” negyedévre 5 korona, fél évre 10 korona.

A „Vasárnapi Ujság”, a „Világkrónika”-val negyedévre 6 korona, félévre 12 korona.

Az előfizetések a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalába, Budapesten, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

EGYVELEG.

* Ezer év óta a legöregebb ember, a kiről tudunk egy magyar ember volt: Zart Péter, a ki 1539-ben született Nagykövérre és 1724-ben halt meg, tehát 185 éves volt. Szakála és haja élete utolsó éveiben már nem fehér volt, hanem pész-zöld.

* A fűszerkert közül az ember a sóból fogyaszt legtöbbet, átlag 12 kilót évenként, azaz hetven éves koráig mintegy 840 kilót, annit, a mennyiből tisztáz akkor szobrot lehetne faragni, mint 6 mag.

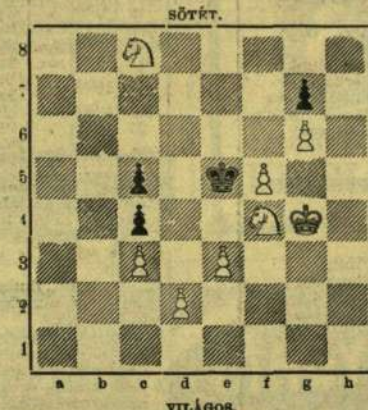
* A bójtai hal Párisban. Nagypénteken Párisban a legtöbb mézszársékot bezárják: mindenki halat eszik, a szegény néposztály pedig az egész nagybójtban hallal él, a mely rendkívül olcsó. A párisi nagypénteki halfogyasztás mintegy 600,000 kilogramm, a melynek négy ötöde tengeri hal.

* Föld alatt élő növény. Egy holland botanikus a Szunda-szigeteken kutatva, furcsa növényt fedezett fel, olyant, a melynek csupán virága bukik ki a földből, a többi része: ágai, levelei, gyökerei a föld alatt vannak. A növény mérföldnyi területeket borít be apró fehér virágaival, a melyek gyönyörű látványt nyújtanak.

Dupla élvezetű válik szabadsága, ha cipőjére elutazás előtt: «Berson» gumisarkokat tétet. Az Új Berson gumisarkok aránytalanul: kényelmes, elegáns, rugalmas, tartós. Cipészétől kifejezetten «Berson»-t kérjen, ha jól akar járni.

SAKKJÁTÉK.

2856. számú feladvány Galitaky Vilmostól, Ta'owa.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

A 2853. számú feladvány megfejtése Heathcote G.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Vd1-b1 d6xé5 1. ... Kf5xé5 2. H2c-e3 f1 stb. 2. Vb1-e1 f1 stb.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geisz József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludányi Antal. — Wyszogrod Pál. — Beer Mór. — Gottlieb István (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Pakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lápóvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mezey József (Győr). — A «Zórádi Tarsaság». — A «Kálcai Katolikus Kör». — Veeres Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodas-ujlak). — A «Dunaújvárosi Egyenlőségi kör (Dunaújváros)». — Barosa Mihály (Biharudvari). — Osolnoki István (Hajdúhadháza). — A «Leibici Gazdasági Kaszinó» (Leibici). — Lustyik János és Szivák János (Alberti-Ira). — «Csengeri Kaszinó» (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Beszö (Temesváros). — Budai Sakkos Társaság (Budapest). — Patkó Imre (Tulpa).

Szerkesztői üzenetek.

Gizikének. Levél. Ha eljönne, ha bejönne stb. Nem tudunk újat mondani; fenn kell tartanunk eddigi véleményünket. Verset nem elég jelentékeny, nem elég újak és eredetiek arra, hogy érdemes lenne szerzőjüket felfedezni. Középek lírai költőnk az elégedni is jóval több van.

Alku. Egy évszázad. Üzenet haza. Kedves és rokonszenves dilettáns-munkák, szűkebb és melegebb körök nagyon megfelelnek, de a nagy nyilvánosságának mégis csak dilettáns-munkák.

Éjjel a Remetehegynél. Dargályos szolamok, melyek mögött nem érezni semmit abból, a mi minden költészetnek a lelke: valami átélte dolog izalmából.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 23-ik számában megjelent képtalány megfejtése: A szent iván-éji álom.

Felolós szerkesztő: Hoitsy PÁL.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Schweizer's Selymet. Kérjenek mintát a mi udonságainkból fekete, fehér, vagy színesben: crápon, laposné, chinos, ottoman, massalin stb. mousseline 120-cm. széles, méterje K. 1.20-tól kezdve, bárony ruháknak, és blúzoknak, plusz kabátoknak és köpenyeknek, valamint blúzok vastalan és ruhák valódi svájci himzselé battis-, gyapjú-, és selyemben. Mi csakis kezeskedett szolid selyemszővetet árulunk, közvetlenül magánvevőknek, postaköltséggel, és vámentesen a hához. (Dupla levélbélyeg.) Schweizer és Társa, Luzern U 23 (Svájc)

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER. Kermészeti ügynökség SAVANYÚVIZ.

Steckenpferd lilliomtejszappan. BERGMANN & CO. gyártmánya TETSCHEN a. E. elérhetetlen határu szepők elvárolására és nehezen lözhetetlen szer arcz- és bőrápolásra, mit számtalan elismerővel bizonyítottunk. Gyógytárakban, drogériákban, illatszert és fodrász üzletekben 80 filléért kapható. Seintugy páratlan határu női kézápolásra a Bergmann «Manera» lilliomkrémje, mely tubusokban 70 filléért mindenütt kapható.

A „GALEGOL”. Jódkony hatású van a tej mennyiségére és minőségére. A tej gyapodás 33-50%. A csemegekülényben rend-zerint gyapodnak és kitünően fejlődnék. A «Galegol» kullenas is, minden folyadékban könnyen oldódó szer és egy tégely 20 napra elegendő. Ára 3 korona. Főletalat Fragner B. gyógyszerész Prág III. Neruda-utca sarok. Zárakat Magyarországon Török József gyógyszer. Budapest, Király-u. Aból nem kapható, a széküldés pótlása a pénz elzárás beállítására után történik. Egy tégely K 3.30, két tégely K 6.72 három * K 9.72, négy * K 12.- bérmentve.

SALVATOR kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás. vesé- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitünő határu. — Természetes vasmentes savanyúvíz. Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczy Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudóli-utca 8.

Serravallo kina bora vassal. Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabban kitünt. Erőltetőszert gyengékedők, vérszegények és lábadozók számára. Erőgyerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. Kiténő le. 7000-nél több orvosi vélemény. J. Serravallo, cs. és kir. udv. szállító Trieste-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárakban félliteres üvegekben. E 2.60, literes üvegekben K 4.80.

PALMA. A világ legnagyobb távcsője. A PALMA távcsője a világ legnagyobb távcsője, melynek segítségével a legmesszebb távoli csillagok is megfigyelhetők. A PALMA távcsője a világ legnagyobb távcsője, melynek segítségével a legmesszebb távoli csillagok is megfigyelhetők.

ALAPITVA 1865 HECKENAST = GUSZTÁV = ZONGORATERMEI. Bpest, csakis Gizella-tér 2. Telefon. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefanyai stb.

Wiktorin VEZÉTEK NÉLKÜLI LÁMPA. 100 gyertyafény erős, óránkénti világításra 3-5 fillérbe kerül, nincs kanóca, bárhova vihető s semmi körülmények között fel nem robbanhat.

Telefon „SZÉCHENYI” Telefon 152-69. FIUNEVÉLŐ ÉS TANINTÉZET, bennlakó és bejáró tanulók számára. BUDAPEST, V., SZEMÉLYNÖK-UTCA 7. I. emelet.

A leányok elszeretettel „Berson” sarkot viselnek cipőjükön! BERTSON a legjobb márká valamennyi gumisarkok között. Cipészétől határozottan az új BERTSON-gumisarkot kérje anyadobozban! Bersonművek, Budapest, VII.

Kötörök, sajtolók. homok- és kavicsosgépek, betonütő- és falazótéglyártó-gépek, tetőszerelvény-gépek, formák: lépcsőfokok, csövek, oszlopok stb. gyártására. — Asbestpalagárak gépies berendezései L.C.M. ásványfestékek. Dr. Gaspary & Co. gépgyára Markranstädt, Leipzig mellett.

Lohr Mária (Kronfus) Gyár és Főüzlet: A főváros alsó és legregibb csipkésítő, vegytisztító, és kelmekestő gyári intézete. Telefon: József 2-37. Főnök: II. Fő-utca 27. IV. Esh-át 6. V. Keonkeméti-utca 14. V. Harmad-utca 4. VI. Török-körút 39. VI. Andrassy-át 16. VIII. József-körút 2.

Tiszta arca lesz. ha a világhírű Vukovári Goldstern-arczenőcsőt és szappant használja. Ára egy-egy korona. Készíti Kerehbaum gyógyszerész, O-Vukovári 9. Budapesti főraktár: Török-féle gyógyszerár, Király-u. 12.

Állandó kiállítás megtekinthető, minden vételkötészettség nélkül WIKTORIN ÉS TÁRSA Bpest, VIII. kerület, Baross-utca 1. szám. Arjegyék ingyen és bérmentve.

ELŐÁRZOLT. MADEIRA: RICHELIEU KÉZIMUNKÁK LEGOLCSÓBBAN SÓVY ARTHUR név. BUDAPEST VILMÁRY UTCA 11. RÉPES ÁRLEJEGYEN VÉRENGE INGYEN.

Modern művészi lakberendezések u. m. háló-, ebédlő-, uri szalon berendezések a leggyorsabb kivitteltől a legfinomabbig Patyi Testvérek bútorgyárában, Budapest, VIII. ker., Rákóczi-út 7. sz.

Női FELSO KERESKEDELMI ISKOLA POZSONYBAN. Érettségi vizsgálat. Állásbiztosítás, lateradus, Igazgatóság. Kérjük gyárunkat megilletgatni. 238. sz. Árjegyzék ingyen.

A Magyar Királyi Államvasutak nyári menetrendje.

Table with columns: Dél-előtt, Délután, A vonatok indulása Budapest keleti p.-u.-ról. Ervényes 1913 május hó 1-től. Includes train numbers, destinations, and departure times.

Table with columns: Dél-előtt, Délután, A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról. Ervényes 1913 május hó 1-től. Includes train numbers, destinations, and departure times.

Table with columns: Dél-előtt, Délután, A vonatok indulása Buda-Császárfürdőről. Ervényes 1913 május hó 1-től. Includes train numbers, destinations, and departure times.

Table with columns: Dél-előtt, Délután, A vonatok érkezése Budapest keleti p.-u.-ra. Ervényes 1913 május hó 1-től. Includes train numbers, origins, and arrival times.

Table with columns: Dél-előtt, Délután, A vonatok érkezése Budapest nyugati p.-u.-ra. Ervényes 1913 május hó 1-től. Includes train numbers, origins, and arrival times.

Table with columns: Dél-előtt, Délután, A vonatok érkezése Buda-Császárfürdőbe. Ervényes 1913 május hó 1-től. Includes train numbers, origins, and arrival times.

Valódi brünni szövetek

az 1913. évi tavaszi és nyári időnyére. Egy szelvény 3.10 m. hosszú, teljes férfruhához (kabát, nadrág, és mellény) elegendő, csak...

Siegel-Imhof Brünn. Minták ingyen és bérmentve. Az előnyök a melyek a magánvétel évez, ha szövetségletés követlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacton rendel meg, igrán jelentékeny. Szabott, legolcsóbb árak. Ország választék. Miniat, Helyes kisajlítás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen irás.

GRAMMOFON és gramofonlemez. Ériási választékban. Kézpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% artemléssel csekély havi részletfizetésre!! Eredeti Angyal védjegyj gramofonok lerakata. ELEK és TÁRSA r.-i. BUDAPEST. Iródk V., Bátyány-u. 18. Ület V., Andrássy-ut 1. Legjobb kimerítő gramofonok és lemezárjegyek ingyen és bérn.

Ridikül finom bőraru. gyári PAPEK JÓZSEF os. és kir. udv. szállító bőraru-árban gyártónál, Bpest, Rákóczi-ut 11.

TECHNIKUM MITTWEIDA. Igazgató: A. HOLZT, tanár. (Szász királyi). Magasabb technikai tanintézet elektro- és gépészmérnökök, technikusok és műszaki káderképzésére. Gértanulmányok, elektrotechnika és géptanulmányok. Gyári tanulmányok. Legjobb és legköltségteljes intézet. Program stb. díjtalanul a titkárság által.

A világhírű „Schöberl“-ágy. Magyar szabad. 3011. sz. Minden háztartásban elegans kis kanapé gyanánt szolgál, egy könnyű kézműveléssel a legváltozatosabb és, ennélgya minden családán kedvelt, sőt nélkülözhetetlen. Kapható minden hivatalban. Székthdés a világ minden részébe SCHÖBERL RÖBERT névvel szállított, os. és kir. szab. gyára által, Budapestben, IV., Haris- basár 4. - Arjegyek kívánatra. Övöm a t. közönséget Schöberl-ágyam értéketlen utánzataitól.

Advertisement for Prausweller Janos watches. Includes text: MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŐ ÓRÁÜZLETE. Alapítottott 1847. Prausweller Janos Szegeden. Ca. és kir. királdlósab. chronometere és művészi ritálkálójá a remontoir ingorákknak stb. stb. ÓRAK, ÉK SZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLASSAL RÉSZLETFIZETÉSRE. Képes árjegyek bérmentve. Javítások pontosan eszközöltek.

Advertisement for O'Sullivan's Gummisarkot. Includes text: Kisérelje meg kérem! Tétessen az egyik cipőjére O'SULLIVAN GUMMISARKOT és a másikra bármely más gyártmányut ez minden kétséget kizáró módon meggyőzi önt arról, hogy az O'SULLIVAN HAT MÁ S GUMMISARKOT KIBIR. Minden cipésznel kapható! Főlerakat ULLMANN EMIL-nél VI., Hajós-utca 36.

Advertisement for Magyar Ágytollak és Kész Ágyak. Includes text: Magyar ÁGYTOLLAK ÉS KÉSZ ÁGYAK. 1 kg. sűrűre füstölt ágytoll 230 K, jobb 350, félsűrűre jó 450, szög 550, finom fehér 650, jobb 750, hófehér 850, hófehér finom 950 K. "Tizsa gyöngye" saját különlegességünk. legkiválóbb ágytoll 1050 és 1150 K. Pehely hófehér, minőség szerint 9.-, 11.-, 12.-, 1350, 1450 K. leg-kelet. - Kész ággyanul: 1 párná 80x58 cm. finom angolokban, jól megtöltve 500, 600, 750 K. 1 dunyha 160x116 cm. 10 20, 11 95, 14 45 K. Két személyes dunyha 200x140 cm. 12 70, 14 38 K. Készlet tetszés szerinti méretekben és minőségben. Nagy rakár: kész ábtollpedők, paplanpedők, kész párnahajak és hímzett női ingekben, valamint a világhírű szépségi vízben és asztalmentekben. Paplan és matraccgyár. Székthdés utánvétel, 15 koronától fejebb bérmentve. Még nem felelt kése- roltánk, vagy a pénz visszajadja. - Kérje nagy képes árjegyekünket ingyen és bérmentve. Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolc 90. szám.

Advertisement for Margit-Crème. Includes text: Margit-zsappan 70 fillér. Margit-pouder 1 K 20 fill. a füröngy hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve. Páranán hatása szerencsés összehállásban rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémét utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezart dobozt előfordani, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, szirtlan vegytiszta készítmény, a mely a kőr-földön általános feltámasztást kellett. Ár 1 kor. Gyártja Földes Kelemen laboratoruma Aradon. Kapható minden gyógyszerterben, illatszer- és drogu-üzletben.

Advertisement for Hirsch és Frank. Includes text: HIRSCH és FRANK Budapest-Salgótarján Gépgyár és Vasöntőde Részvénytársulat BUDAPEST, VI. KER., ARÉNA-UT 127. SZ. Kőllön osztály téglagyári gépek. Gyárt: falitöglá és cserépsajtókat, téglagyártó és agyagmognu- káló gépeket legújabb és legjobbban bevált szerkezetekben. Elvállalja anyagvis- galatok kivételét és teljes téglagyári telepek létesítését. Tervek és költségveté- sek díjtalanul. ELSŐRANGU REFERENCIÁK.

A dobhártya vibrációs masszázsa nagyothallás, fülzugás és fülfájás

minden neme ellen, neves tudósok kutatásai alapján szakkörökben már régóta kitűnő és hathatós gyógy-módnak van elismerve. Kézzel természetesen lehetetlen a dobhártyához masszázst által eredményesen hozzáférni, ennél fogva a technika és a mechanika műszereire vagyunk utalva. A fül belsejének masszírozására alkalmas egyszerű, tehát nem túlságosan költséges, szolid, czélszerű vibrátor feltalálásának problémája megoldást nyert, még pedig a duderstadti Loest Emil czég «Audito» nevű műszerével. Ezzel mindkét fül egyszerre, vagy esetleg csak egyik fül is kezelhető, egyszerű fogás által a kívánt legkisebb vibrációs erősségre beállítható, de erősebb beállításkor ismét erősebben hat. Mellékkezelések, vagy uplaműszerek különböző használati czélokra nem szükségesek.

Sokan azt hiszik, hogy reménytelenül kell szen-

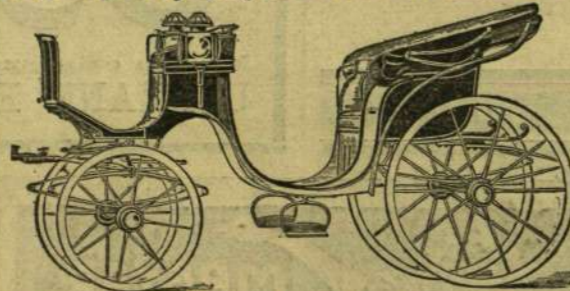
vedniök, mert a fülkezelés modern, tudományos haladásáról sejtelmök sincsen. Kötelessége tehát mindenkinék, a legújabb vívmányokkal és hathatós kezelési módszerekkel megismerkedni, melyek lehetővé teszik a bajjal, idült esetekben is megküzdeni. A paciensek számos elismerő levele tanuskodik a bámulatra méltó eredményről, mely ezen készülék kezelése által éretett el és a tekintélyek ajánlása mellett figyelemre méltó bizossítékot nyújt az «Audito» kiváló működéséről.

A törv. bej. czég Emil Loest, Szpecial-Institut, Duderstadt 14. Harz (Németország), nagyothallók-nak kívánatra utbaigazitásokkal és kezelési utasítá-sokkal ellátott kimerítő könyvecskét küld. Önnek csak az «Audito»-ra (német szab.) vonatkozó köny-vecskét kell kérnie s azt azonnal teljesen költség-mentesen megkapja.

SZOBRÁNCZ GYÓGYFÜRDŐ Ungmogyében.

Glauberós. hideg, kénés, sós víz. Gyomor- és máj-betegek magyar Karisbadja.
Füledény: május 15-től szeptember 15-ig. Előidény: május 15-től június 1-ig. Utóidény: szeptember 1-től szeptember 15-ig. 30 % árszármányvevél a lakásoknál.
Ez a maga nemében páratlan gyógyvíz, mint ivógyógyimó biztos segédít nyújt gyomor- és bélbetegségek, alhasi pangásoknál, makacs székrekedések, oldólag hat, májbetegségeknél, epehólyag és epe-kövekre oldólag hat. Vértóulásoknál, szédülések, hidegek, gutaütési rohamoknál verelőnyólag, felszívólag hat, eszós és kövényes bántalmaknál e kör okozta erjedési termékekre, elrakódásokra az izület-ekben, azok oldására és kiküszöbölésére hat. Kövérség, szívelhájaso-dás ellen, ezkorbetegségek, veséjajásoknál úgy a cukor-, mint a fehérvérkiváltást gyorsan és kedvezően befolyásolja.
Mint fürdő különféle izadalmi gyököket, daganatokat, ízületi és csont-bántalmakat, csonszút kedvezően osztja. Tükrvénykóros daganatok, fekélyek ellen, méh és méh közötti izadalmányok, hasbártya izad-mányok felszívódását elősegíti, a legkülönbözőbb makacs idült bör-betegségek ellen bámulatos gyorsan hat.
Vasuti állomás: az Alföldről és Pest felől jövőknek Ungvár, a fevidék és illetve Kassa felől jövőknek Nagy-Mihály, honnan ké-nyelmes hárkoson 1 és 1/2 óra alatt elérhető.
A víz otthon is sikerrel használható. Ára: egy nagy láda 40 üveg-gel 20 kor., kis láda 20 üveggel 11 kor. A víz a vasuton szállítási kedvezményben részesül.
Megrendelések és tudakozások: «Szobráncz gyógyfürdő igazgatósága» Szobráncz gyógyfürdő» címzendők. Posta-és távirat-állomás helyben. A fürdő igazgató-orsza: Dr. Russay Gábor Lajos.
A fürdő igazgatósága.

Kocsiárucsarnok Budapest, IX., Köztelek-utca 4.

A monarchia legnagyobb kocsi-aktára. Árjegyzék ingyen.

ANYÁK! Övjátok gyermekeitek hátgerincz-elgörbülését!
Nincsen többé elgörbült test!
Ha az én utól nem ért a legismertebb orvosok által ajánlott ortoped-támasztó fűzőmet használja. Mésésen könnyű és hygienikus! Fordón névére hajló iskolás gyermekeknek nélkülözhetetlen mentő és óvóeszköz.
Fűzőhasználat előtt. Fűzőhasználat után.
Haskólok, gumbihártyák, mellfűzők mérték szerint készíttetnek. Hölgyeknek szakszavatott női kiszolgálás.
Mérőkölt árak! Kifogástalan technikai kivitel! Jótállás mellett! Legújabb képes jubileumi árjegyzéket ingyen és bérmentve küld: **KELETI J. testgyógyító gépek gyára** Budapest, IV. kerület, Koronaherczeg-utca 17/k. sz. Alapított 1878. Telefon 13-76.

HERKULESFÜRDŐ
JÓZSEF FŐHERCZEG SZÁLLÓ
EGÉSZ ÉVEN ÁT NYITVA. SZOBÁK
KÉT KORONÁTÓL FELELÉ.
ELSŐRANGÚ KONYHA.
OLCSÓ ÁRAK.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatásu szer **étvágytalanság, ren-detlen emésztés és gyomorgyengeség** ellen.

Étkezés közben véve, megóv a **gyomorterheléstől**. Egy üveg ára **3 kor. 20 fill.**

Kapható: **minden gyógyszertárban** valamint **Rozsnyay Mátyás** Arad, Szabadság-tér 8.

BADEN WIEN MELLETT.
PENSION MELANIE
Előkelő családi otthon. legszebb fekvés, a főhercegi villák közelében, előkelő konyha. — Kert. — Villamos, vasuti megállóhely. — Helyközi telefon 240. — Egész éven át nyitva. — Tulaj-donos: **Melly Mayer von Maybach**. Prospektust küldi Blockner J. hirdetője, Budapest, IV., Semmelweis-utca 4. sz.

Hall-fürdő. Felső-Ausztria.
Elsőrangú jodbrómfürdő. Európa legrégibb és leggyógyhatásosabb jódforrása. Idény: május 1-től ok-tóber 1-ig. Felvilágosítást és pros-pektust küld Direktion der Land-schekuranstalten Bad-Hall.
Dr. Gerstl szanatóriuma egész éven át nyitva.

TOBELBAD
GYÓGYFÜRDŐ-SZANATORIUM Graz mellett
Radionos gyógyforrások, ivó- és fürdőkurák. — Dús gyógy-kezelések, hűző- és sóvanyító-kurák. — Nap- és légfürdők, «Lahman kurák» és az összes természetes gyógymódoók. — Gyo-mor- és bélbeteg, reumások, kövényesek, légszűrurizások, idegbetegségek óvászadás gyógyhelye. — Egyéni gyógykezelés dr. KURT LINNERT kiváló szakorvos vezetés mellett. — Mér-sékelt árak, külön felszámítások nélkül. — Magyar orvos, ma-gyar levelezés és prospektus. Sürgöny- és levélczím: Tobelbad bel Graz. Megnyitott ápr. 15-én. Előidényben külön kedvezmény.

IGLÓFÜRED Gyógyfürdő (Szepesmegye)

vasuti állomás; Igló. (Automobiljárát.) Gyönyörű fekvéssel, fenyvesekkel körülvéve, teljesen védett fekvésű hely. Elsőrendű viz-gyógyintézet az összes fizikai gyógyító eljárásokra. Inha-latórium, szénsavas fürdők, fekvőcsarnok, hiszlalókura stb. Szórákosásokról gondoskodva. Iglófürdő gondnoksága.

MARGIT Gyógyfürdő (Bereg megye)

a gyomor, belak, lúghólyag s különösen a légcsőszervek burros bántalmainál igen jó ha-tásu még akkor is, ha vérségek esete forog fenn. Megrendelhető: **EDESKUTY L.-nál** Budapest és a forrás kezelőegységénél Munkács.

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.
Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Képzési víz, lég- és gőzfűtések, légszusz és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízmozdítói emelőgépek stb. — Torvek, költészetek, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

BADEN
Wien mellett. Nagyfoku radioaktivitás. 1912-ben 31,567 fürdővendég. IV. kerület, Semmelweis-utca 4. szám.

VASÁRNAPI UJSÁG

28. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, JULIUS 13.

Szerkesztési iroda: IV. Várnegye-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekre a postailag meg-határozott viteldij is eszotando.

MÁRKUS EMILIA HÜVÖSVÖLGYI VILLÁJÁBAN. — Balogh Rudolf félfotela.